

Załącznik do Uchwały Nr

Rady Miejskiej w Białej Rawskiej

z dnia

***GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA
NA LATA 2016-2022***

Wersja 1. Konsultacje społeczne

Biała Rawska, wrzesień-listopad 2016

Spis treści

I. Wstęp	str. 3
II. Metodologia opracowania Strategii	str. 6
III. Podstawy prawne	str. 7
IV. Ogólna charakterystyka Gminy	
1. Położenie	str. 10
2. Ludność	str. 19
3. Prognoza demograficzna	str. 22
4. Gospodarka	str. 24
5. Rynek pracy	str. 26
6. Usługi społeczne	str. 31
7. Budżet Gminy	str. 39
8. Zasoby społeczne	str. 41
9. Jakość życia w ujęciu badania opinii mieszkańców Gminy	str. 45
V. Problemy społeczne w ujęciu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	str. 51
VI. Problemy społecznej w ujęciu instytucji i organizacji kreowania polityki społecznej na terenie Gminy	str. 61
VII. Problemy społeczne w ujęciu badania opinii mieszkańców Gminy	str. 62
VIII. Wizja Gminy, Misja Gminy, Cele strategiczne	str. 75
IX. Analiza SWOT	str. 76
X. Cele operacyjne, działania, instytucje odpowiedzialne, środki finansowe	str. 79
XI. Programy realizacyjne	str. 95
XII. Wdrożenie i monitorowanie Strategii	str. 100
XIII. Podsumowanie	str. 101

I. Wstęp

Zmiany systemowe ostatnich 26 lat postawiły polskie społeczeństwo wobec nowych problemów ekonomicznych i egzystencjalnych. Sytuacja ta wymusiła na instytucjach odpowiedzialnych za politykę społeczną zweryfikowanie narzędzi wsparcia oraz wyznaczenie nowych kierunków efektywnego działania. Instytucje te przechodzą z systemu wsparcia pasywnego do działań aktywizacyjnych bezpośrednio ukierunkowanych na zwiększenie odpowiedzialności i zaradności. Celem tych działań nie może być wyłącznie kompensacja niedoborów finansowych osób i rodzin, lecz kompleksowe wsparcie mające doprowadzić do uzyskania maksymalnej możliwej samodzielności. Oznacza to nowy sposób kreowania lokalnej polityki społecznej.

Polityka społeczna definiowana jest jako celowa działalność państwa i jej podmiotów samorządowych oraz organizacji pozarządowych, zmierzająca do poprawy ogólnych warunków pracy i bytu szerokich warstw ludności, a także stosunków społeczno - kulturowych, które prowadzą do optymalnego zaspokojenia potrzeb społecznych i indywidualnych ludności. Poprzez politykę społeczną powinny być usuwane wszelkie nierówności społeczne. Wszystkie cele polityki społeczne powinny być osiągnięte w ramach zrównoważonego rozwoju. Polityka społeczna dotyczy wszystkich grup społecznych i ma prowadzić do takiej sytuacji, w której całe społeczeństwo funkcjonuje sprawnie i efektywnie.

Główne obszary polityki społecznej obejmują:

- bezpieczeństwo socjalne, które obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego (choroba, inwalidztwo, starość, śmierć, bezrobocie),
- inwestycje w człowieka – tworzenie równych szans rozwoju ludzi, kształcenie młodego pokolenia (są czynnikiem rozwoju ekonomicznego sprawiając, że wartości socjalne uzależnione są od polityki gospodarczej,
- pokój społeczny – jest podstawą stabilizacji życiowej ludzi, współpracy w osiąganiu celów, tolerancji różnic między ludźmi. Wartość pokoju społecznego rośnie wraz z osiąganiem dobrobytu i stabilizacji politycznej,
- życie rodzinne – akcentowanie życia rodzinnego oznacza powrót do wartości związków między ludźmi o poczucia bezpieczeństwa na podstawie więzi emocjonalnych i uczuciowych. Wychowanie przyszłych generacji wymaga wsparcia rodzin nie tylko

ubogich i nie tylko materialnego ze strony osób i instytucji.

Polityka społeczna opiera się na uniwersalnych zasadach stanowiących gwarancję objęcia pełnego spektrum danej społeczności:

1. Zasada samopomocy – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. Zasada przezorności – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. Zasada solidarności społecznej – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. Zasada pomocniczości – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. Zasada partycypacji – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. Zasada samorządności – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. Zasada dobra wspólnego – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. Zasada wielosektorowości – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych

Cechą charakterystyczną struktury zjawisk problemów społecznych jest długotrwałe pozostawanie osób w systemie wsparcia instytucjonalnego. Nowe podejście systemowe

zakłada wsparcie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zatem zadaniem instytucji pomocy jest także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia się oraz integracji ze środowiskiem osób i rodzin. Rodzaj, forma i rozmiary usług powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie wsparcia.

Skutecznym sposobem wyeliminowania często wielu nakładających się problemów społecznych jest zaangażowanie wszechstronnego doświadczenia i potencjału różnych podmiotów działających w oparciu o zintegrowany i komplementarny system polityki społecznej. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi dokument systematyzujący zagadnienia problemów społecznych na terenie Gminy Biała Rawska. Dokument ten definiuje instrumenty i środki eliminacji lub ograniczania negatywnych skutków problemów społecznych w perspektywie lat 2016-2022. Wskazuje długofalowy plan działań instytucji polityki społecznej podejmowane w celu poprawy sytuacji i podniesienia poziomu integracji mieszkańców.

Podstawą opracowania Strategii była wnikliwa analiza istniejących lokalnych zasobów polityki społecznej, danych statystycznych oraz szeroka konsultacja społeczna. Uzyskano w ten sposób rzetelną diagnozę rzeczywistych problemów i potrzeb mieszkańców Gminy. Diagnoza ta stanowiła podstawę zaplanowania działań mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców Gminy poprzez wykreowanie systemu rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o system współpracy instytucji polityki społecznej.

Strategia ma charakter dokumentu otwartego na wprowadzanie korekt adekwatnych do zmieniającej się sytuacji społecznej. Zmieniające się uwarunkowania mogą wymagać sprecyzowania nowych celów oraz doboru nowych narzędzi działania. Weryfikacja i aktualizacja dokumentu realizowana będzie w oparciu o działania monitorujące i ewaluacyjne. Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych działań pod kątem aktualności i efektywności.

Zapisy zawarte w Strategii będą realizowane w zależności do środków posiadanych przez Samorząd, jak i pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

II. Metodologia opracowania Strategii

Instytucją odpowiedzialną za przygotowanie i wdrożenie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Partycypacyjny charakter dokumentu wymagał zaangażowania wszystkich organizacji i instytucji odpowiedzialnych za kreowanie i wdrażanie polityki społecznej na terenie Gminy.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powstała przy udziale:

1. Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej Rawskiej.
2. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Powiatowego Urzędu Pracy w Rawie Mazowieckiej.
4. Komendy Powiatowej Policji w Rawie Mazowieckiej.
5. Rady Miejskiej w Białej Rawskiej
6. Placówek kultury i oświaty działających na terenie Gminy Biała Rawska
7. Urzędu Miasta i Gminy w Białej Rawskiej.
8. Zespołu Interdyscyplinarnego.
9. Instytucji i organizacji działających w obszarze polityki społecznej Gminy Biała Rawska

Struktura dokumentu odpowiada trybowi prac przyjętych na potrzeby opracowania Strategii.

1. Wskazanie podstaw prawnych.
2. Konsultacje instytucji i organizacji działających w obszarze polityki społecznej Gminy Biała Rawska
3. Analiza i diagnoza sytuacji społecznej w Gminie na podstawie danych statystycznych.
4. Analiza i diagnoza sytuacji społecznej w Gminie na podstawie badania opinii mieszkańców Gminy.
5. Definiowanie problemów społecznych na podstawie danych MGOPS w Białej Rawskiej.
6. Przeprowadzenie analizy SWOT.
7. Zdefiniowanie misji i wizji Gminy w zakresie polityki społecznej.
8. Zdefiniowanie celów strategicznych.
9. Zdefiniowanie celów operacyjnych.
10. Opracowanie narzędzi monitoringu i ewaluacji.

11. Wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań.
12. Przeprowadzenie spotkań z udziałem przedstawicieli środowisk i organizacji kreowania polityki społecznej na terenie Gminy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Biała Rawska na lata 2016-2022 składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie, danych statystycznych GUS oraz analizy sytuacji na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na lata 2016 -2022 . Są one ujęte w formie misji, wizji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu i prowadzenia monitoringu jego realizacji oraz obejmuje wykaz wskaźników monitoringowych.

III . Podstawy prawne

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.) Artykuł ten nakłada na Gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Biała Rawska jest zgodna z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki. Działania zawarte w Strategii oparte są na postanowieniach innych krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515)
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. Nr poz. 114 ze zm.)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jedn. Dz. U. z 2011 r. Nr 43. poz. 225 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 332 ze zm.)
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jedn. Dz. U. z 2011 r. poz. 1375 ze zm.)
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 149 ze zm.)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 581 ze zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 1286)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 ze zm.)
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 859 ze zm.)

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się także w istniejące dokumenty programowe na poziomie europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020
- Strategia Rozwoju Powiatu Rawskiego na lata 2014-2020
- Strategia Rozwoju Gminy Biała Rawska na lata 2014-2020
- Zintegrowany program rewitalizacji Miasta Biała Rawska na lata 2015-2022
- Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego rynku pracy na lata 2014-2020
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 rok
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2016 w Gminie Biała Rawska
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Biała Rawska na lata 2014-2018
- Gminny Program Wspierania Rodziny w mieście i gminie Biała Rawska na lata 2013-2016
- Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Biała Rawska na lata 2016-2020
- Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020 (LGD Kraina Rawki)
- Zintegrowany Program Rewitalizacji Miasta Biała Rawska na lata 2015-2022

IV. Ogólna charakterystyka Gminy Biała Rawska

1. Położenie

Mapa Powiatu Rawskiego z podziałem na Gminy. Źródło: www.powiatrawski.pl

Powiat rawski znajduje się we wschodniej części województwa łódzkiego i graniczy z województwem mazowieckim. Powierzchnia powiatu wynosi 646,6 km², natomiast ludność na koniec 2014 r. wynosiła 49.419. Prawie 58% mieszkańców powiatu zamieszkuje na terenach wiejskich. Powiat obejmuje miasto i gminę Biała Rawska, miasto i gminę Biała Rawska oraz gminy: Cielądz, Regnów i Sadkowice. Obszar ten usytuowany jest między dwiema największymi aglomeracjami kraju: warszawską i łódzką, przy trasie szybkiego ruchu Warszawa - Wrocław, co daje mu dogodne połączenie z ważnymi ośrodkami kraju.

Gmina Biała Rawska położona jest w północno-wschodniej części powiatu rawskiego, we wschodniej części województwa łódzkiego. Gmina Biała Rawska to typowa gmina miejsko-wiejska: jej centrum, zarówno geograficzne, jak i kulturalno-handlowe stanowi miasto Biała Rawska, które otoczone jest przez mniejsze i większe wsie, z których 57 ma status sołectwa.

Sołectwa Gminy Biała Rawska

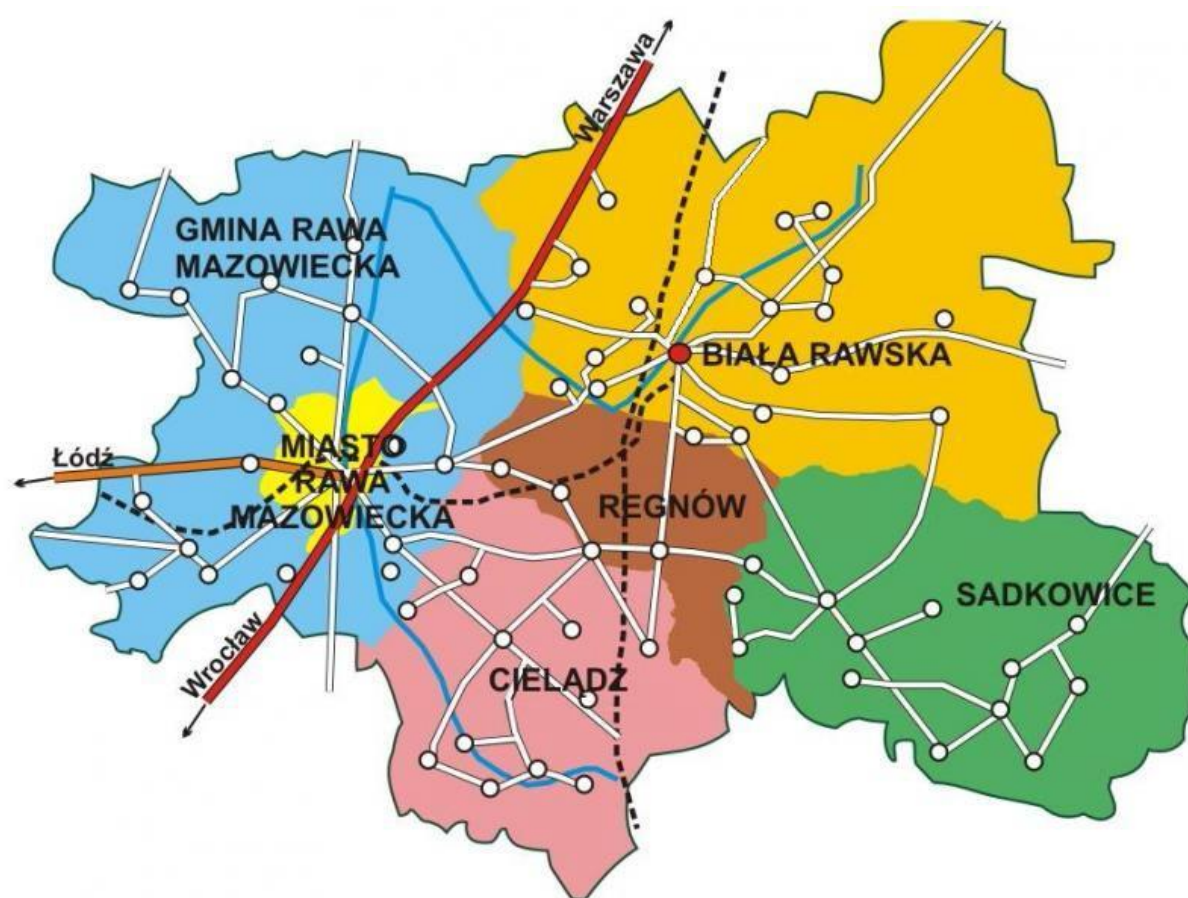
Aleksandrów • Antoninów • Babsk • Biała Wieś • Białogórne • Błażejewice • Bronisławów • Byki • Chodnów • Chrząszczew • Chrząszczewek • Dańków • Franopol • Galiny Duże •

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

Gołyń • Gośliny • Grzymkowice • Janów • Jelitów • Józefów • Konstantynów • Koprzywna • Lesiew • Marchaty • Marianów • Narty • Niemirowice • Orla Góra • Ossa • Pachy • Podlesie • Podsędkowice • Porady Górne • Przyłuski • Rokszyce • Rosławowice • Rzeczków • Słupce • Stanisławów • Stara Wieś • Studzianek • Szczuki • Szwejki Małe • Teodozjów • Teresin • Tuniki • Wilcze Piętki • Wola-Chojnata • Wólka Babska • Wólka Lesiewska • Zakrzew • Zofiów • Żurawia • Żurawka • Zofianów

Miejscowości niesołeckie Gminy Biała Rawska

Franklin • Galinki • Krukówka • Pągów

Gmina Biała Rawska w powiecie rawskim. Źródło: www.powiatrawski.pl

Ogólna powierzchnia Gminy wynosi 20 832 ha czyli 208,32 km², co stanowi 32% pow. powiatu rawskiego (646km²) i 1,14% pow. województwa łódzkiego (18 219km²).

Siedziba władz Gminy- miasto Biała Rawska zajmuje powierzchnię 953 ha, co stanowi 4,6% powierzchni całej gminy i jest drugim co do wielkości miastem w powiecie, zaraz po Rawie Mazowieckiej. Miasto i Gmina Biała Rawska jest największą jednostką terytorialną spośród

sześciu gmin powiatu rawskiego i jest jedyną gminą o charakterze miejsko-wiejskim w powiecie. Obszar wiejski Gminy zajmuje 19 879 ha co stanowi 95,4% całej Gminy. W skład Gminy wchodzi użytki rolne-około 17 296 ha, stanowiące 83 % obszaru Gminy, grunty leśne zajmujące 2053 ha, co stanowi 9,9% powierzchni ogólnej Gminy, pozostałe tereny zajmujące 1492 ha stanowią 7,1 % powierzchni Gminy.

Gmina Biała Rawska sąsiaduje z:

- gminami wiejskimi powiatu rawskiego: Rawa Mazowiecka, Regnów i Sadkowiec,
- gminami powiatu skierniewickiego: Kowiesy i Nowy Kawęczyn,
- gminami województwa mazowieckiego: Błędów z powiecie grójeckim oraz Miastem i Gminą Mszczonów w powiecie żyrardowskim.

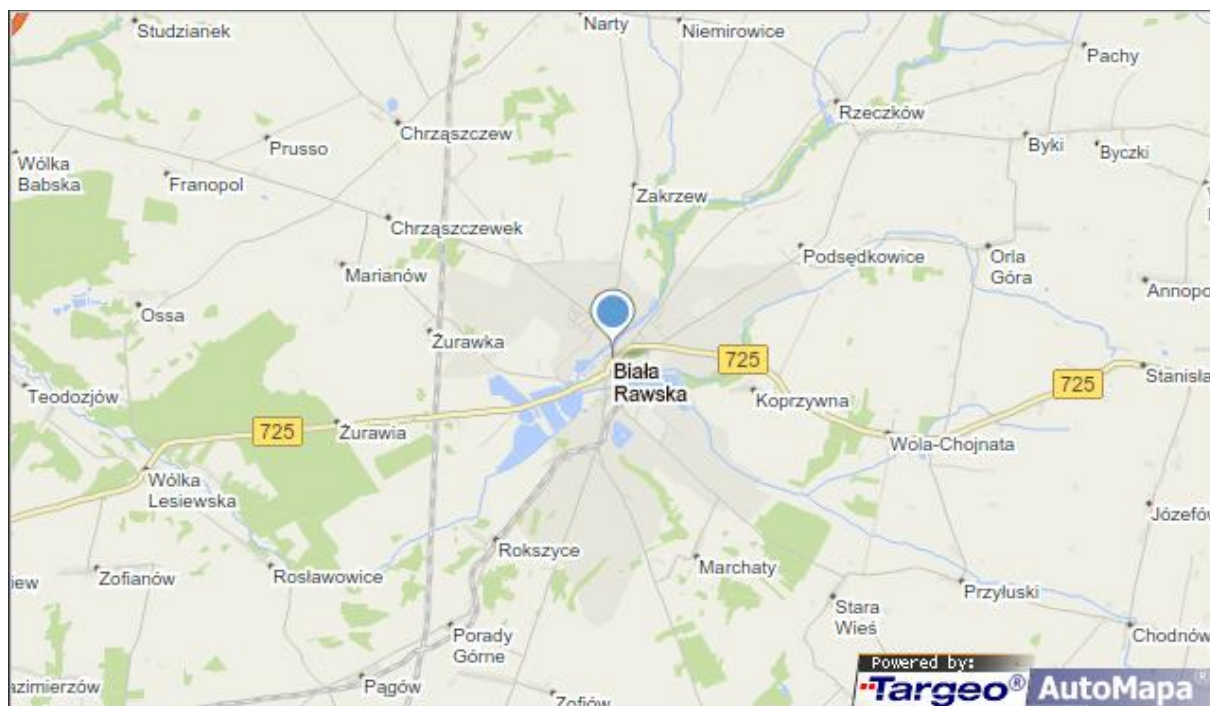
Gmina położona jest w odległości od miasta powiatowego Rawa Mazowiecka około 16,5 km, około 31 km od Grójca, 37 km do Skierniewic, 70 km od Warszawy i 75 km od Łodzi.

Mapa Gminy Biała Rawska. Źródło: www.bialarawska.pl

Gmina ma bardzo dobre połączenie drogowe z resztą kraju ze względu na dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną (międzyregionalną i lokalną). Przez jej teren przebiega droga szybkiego ruchu E 67 wiodąca z Czech przez Dolny Śląsk do Warszawy. Usytuowanie gminy w widelkach dróg E 67 (Warszawa - Śląsk) oraz E 77 (Warszawa - Kraków) daje znakomite połączenie z południową częścią kraju: Wrocław, Katowice, Kraków oraz z częścią środkową: Warszawa, Łódź. Podstawowy układ drogowy stanowią drogi:

- wschód - zachód (Łódź - Grójec - Terespol)
- północ - południe (Warszawa - Katowice)¹

Gmina Biała Rawska na mapie drogowej. Źródło: www.targeo.pl

Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Biała Rawska:

- 1334E – Zawady – Biała Rawska (ul. Topolowa),
- 4101E – Piekarowo – Dańków – Biała Rawska (ul. Wojska Polskiego),
- 4103E – Podsędkowice – Byki – gr. woj. maz. – (Jakubów),
- 4104E – Biała Rawska (Pl. Wolności, ul. Narutowicza) – Babsk,
- 4105E – Rossocha – Wołucz – Przewodowice – Wólka Lesiewska – Rosławowice –

¹ Źródło: www.bialarawska.pl

Pągów – Ryłsk Duży – Ryłsk Mały – Zuski, 4120E – Biała Rawska (ul. Plantowa) – Pągów – Regnów,

- 4121E – Biała Rawska (ul. Plantowa) – Ryłsk Duży,
- 4122E – Biała Rawska (ul. Kościuszki, ul. Wiejska) – Sadkowice – Olszowa Wola – gr. woj. maz. – (Rosocha),
- 4123E – Cielądz – Sadkowice – Chodnów – do drogi nr 725,
- 4127E – Biała Rawska (ul. 15 Grudnia) – Chodnów – gr. woj. maz. – (Wilków),
- 1321E – Kowiesy – Zakrzew,
- 1333E – Chojnata – Grzymkowice – do drogi 4101E,
- 4102E – Byczki – gr. woj. maz. – Czesławin,
- 4106E – Wólka Lesiewska – Babsk,
- 4125E – Sadkowice – Konstantynów,
- 4126E – Stara Wieś – Szczuki,
- 306E – Sadykierz – Sierzchowy – Samogoszcz – Cielądz – Regnów – Kazimierzów – Lesiew.

Gmina posiada również wąskotorową sieć kolejową: Rogów - Rawa Mazowiecka - Biała Rawska (19 km na terenie gminy), która spełniała istotną funkcję transportową. Na tą chwilę przejazdy zostały wstrzymane, dąży się do tego aby je jednak przywrócić i wykorzystać w celach rekreacyjno-turystycznych. Przez gminę przebiega również duża linia kolejowa - Centralna Magistrała Kolejowa (CMK) o charakterze międzyregionalnym Śląsk - Warszawa².

Gmina Biała Rawska leży w sferze oddziaływania aglomeracji łódzkiej, aglomeracji warszawskiej oraz miasta powiatowego Rawa Mazowiecka. Położenie w strefie oddziaływań Łodzi, Warszawy i Rawy Mazowieckiej jest dla Gminy Biała Rawska ważnym kontekstem odniesienia. Otoczenie Gminy można rozpatrywać jako źródło szans i zagrożeń dla jej rozwoju. Gmina nie ma wpływu na kształtowanie się procesów społeczno-gospodarczych w jej otoczeniu. Może jedynie wykorzystywać szansę pojawiające się w otoczeniu oraz w pewnym zakresie unikać płynących stąd zagrożeń. Otoczenie Gminy mocno jednak oddziałuje na jej kształtowanie i funkcjonowanie. Warunkuje ono możliwości oraz zakres rozwoju poprzez wpływanie na procesy społeczno-gospodarcze dokonujące się na jej terenie.

²Źródło: www.bialarawska.pl

Jednym z istotnych czynników zewnętrznych warunkujących społeczno-gospodarcze funkcjonowania Gminy Biała Rawska jest wpływ aglomeracji miejskich. W tym kontekście kluczowe znaczenie dla koniunktury lokalnej i atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Biała Rawska ma aktywność ekonomiczna podejmowana przez podmioty aglomeracji warszawskiej i łódzkiej. Jednocześnie jednak wpływ tych aglomeracji generuje negatywne skutki w zakresie:

- deprecjacji lokalnej tożsamości kulturowej poprzez rozluźnienie sieci społecznych powiązań
- migracji zarobkowej w celu podwyższenia standardu życia
- napływu zewnętrznych usługodawców na rzecz mieszkańców gminy i lokalnych instytucji

Według źródeł historycznych Biała jest jednym z najstarszych ośrodków mazowieckich, jej początki mogą sięgać co najmniej XII wieku. Biała leżąca nad rzeką Białką pełniła wtedy funkcje administracyjne, była siedzibą kasztelani. Pierwsza wzmianka źródłowa pochodzi z 1246 roku. Kolejna wzmianka, która potwierdza istnienie kasztelani, znajduje się w dokumencie wydanym w Płocku dnia 4 maja 1298 roku. W 1274-1279 roku nastąpił podział Mazowsza. Konrad II władała kasztelanią bialską, a po jego śmierci w 1294 znalazła się ona w posiadaniu jego brata Bolesława II. Na początku XIV wieku (1313) po śmierci Bolesława II kasztelania bialska znalazła się w obrębie terytorium Siemowita II. Kasztelanie: rawska, sochaczewska i gostynińska istniały bez przerwy aż do inkorporacji księstwa rawskiego do Korony, natomiast kasztelania bialska zaginęła w XIV wieku (ostatnia wzmianka o jej istnieniu pochodzi z roku 1334 i wymienia się w niej jako kasztelana Andrzeja Mościca). Od czasu rozbicia dzielnicowego tereny obecnej gminy wchodziły w skład księstw mazowieckich. Po 1462 roku weszły w skład Królestwa Polskiego, powiat bielski, w ramach ziemi rawskiej, w obrębie województwa rawskiego. Prawa miejskie Biała uzyskała między 1472 a 1498 rokiem, ponieważ w dokumentach z roku 1498 występuje już jako miasto. Najświetniejszy okres miasto przeżywało od XIV do XVI wieku, dzięki odbywającym się jarmarkom i targom, usytuowaniu na szlakach komunikacyjnych wiodących m.in. od Czerska i Łęczycy do Sandomierza, rozwojowi rzemiosła. Od XVII w. rozpoczął się gospodarczy upadek miasta Biała i degradacja gospodarcza okolicy. W czasie wojen szwedzkich miasto zostało kompletnie zrujnowane, a liczba ludności spadła do 100 osób. W połowie XVIII wieku Biała Rawska przechodzi w ręce możnej rodziny - Leszczyńskich. Pierwszym prywatnym właścicielem był Franciszek Leszczyński - elektor Stanisława Augusta, chorąży rawski i starosta, a następnie jego żona Hilaryja Leszczyńska. W czasie powstania kościuszkowskiego w 1794 roku Henryk Dąbrowski stoczył na terenie gminy kilka

zwycięskich potyczek z wojskami rosyjskimi. W roku 1795, w trakcie III rozbioru Polski, ziemie bialskie zostały włączone do Prus, gdzie pozostały do roku 1807. W tym roku z ziem zaboru pruskiego utworzono Księstwo Warszawskie, powiększone w 1809 roku o ziemie III zaboru austriackiego. Powiat rawski znalazł się w jego granicach. Dekretem Napoleona pozostawiono sieć administracyjną pruską, używając terminologii polskiej - Księstwo podzielono na departamenty i powiaty. Najwyższa władza w miastach spoczywała w rękach burmistrza, który stał na czele gminy. Od 24 kwietnia 1811 roku Biała Rawska nie mająca żadnych funduszy na utrzymanie burmistrza została włączona do najbliższej gminy wiejskiej. Utrzymywała jeszcze prawa miejskie, ale praktycznie stała się wsią. W 1815 roku Biała Rawska zostaje objęta granicami Królestwa Polskiego, utworzonego na Kongresie Wiedeńskim. Organizacja miast została oparta na postanowieniu namiestnika z 30 maja 1818 roku. W okresie od 1817 do 1857 roku w Białej Rawskiej nastąpił duży przyrost ludności. W 1833 roku istniały w mieście: austeria ze stajniami, młyn drewniany i gorzelnia, dwór drewniany z zabudowaniami gospodarczymi, kuźnia murowana i ratusz murowany. W 1847 roku został zaprojektowany herb miasta, ponieważ nie zachowały się żadne pieczęcie miejskie. W herbie wykorzystano elementy z dwóch herbów rodowych – podkowy (elementu herbu Belina Leszczyńskich) oraz litery "W" (elementu herbu Habdank biskupa Buczackiego). W XIX wieku w mieście powstał romantyczny zespół pałacowo-ogrodowy. Handel tego okresu znajdował się w rękach kramarzy i handlarzy żydowskich, którzy licznie osiedlali się na terenie powiatu. Według danych z 1865 r. w czterech miastach powiatu rawskiego odbywały się 22 jarmarki rocznie, z czego cztery w Białej. W 1870 roku rząd rosyjski podjął decyzję dotyczącą przemianowania na osady tych miast Królestwa Polskiego, które były słabo rozwinięte gospodarczo i miały małą liczbę ludności. W wyniku tej reformy administracyjnej Biała utraciła prawa miejskie. Prawa miejskie zostały jej przywrócone w 1925 roku. W czasie II wojny światowej w okolicach Białej Rawskiej działały oddziały Wojska Polskiego dowodzone przez komendanta Henryka Świątkowskiego oraz zgrupowania partyzanckie Armii Krajowej dowodzone przez por. Michała Worcela ps. "Radwan", którego następcą był od 1944 roku. por. ps. "Konrad". Dowódcami mniejszych oddziałów byli m.in.: sierżant Stanisław Roszkowski ps. "Koń", porucznik Henryk Sieczkowski ps. "Władysław", Stanisław Sawicki ps. "Lerman", por. "Pszczółka"- "Sulima". Grupy partyzanckie organizowały szkolenia wojskowe swoich uczestników, kolportażu prasy, dostarczanie żywności w czasie powstania warszawskiego, akcje rozpracowywania konfidentów oraz uprawiały tzw. "mały sabotaż" i brały udział w starciach bezpośrednich. Kursy tajnego nauczania w zakresie szkoły powszechnej były prowadzone m.in. w Białej Rawskiej, Babsku, Chodnowie, Woli Chojnatej.

W 1941 roku Niemcy utworzyli w Białej Rawskiej getto żydowskie (rejon ulic: Gęsia, Brukowa, Narutowicza, Mickiewicza, Szeroka i Zakątna), w którym zgromadzili ok. 4 tys. osób. 27 października 1942 roku getto zlikwidowano, wywożąc pozostałych Żydów do obozów koncentracyjnych. Miasto zostało wyzwolone przez żołnierzy radzieckich 17 stycznia 1945 roku. Rejon rawski po wojnie należał do województwa łódzkiego, a w wyniku reformy administracyjnej w 1975 roku wszedł w skład województwa skierniewickiego, by po roku 1998 powrócić do województwa łódzkiego.³

Pałac Wola Chojnata

Na terenie Gminy Biała Rawska znajdują się liczne zabytkowe obiekty architektoniczne, spośród których najważniejsze to:

- kościół pw. św Antoniego Padewskiego w Basku. to klasycystyczna świątynia wzniesiona w latach 1803-1809. Jednonawowa budowla, otoczona murem z czterema kaplicami Ewangelistów i dzwonnica, prowadzi do niej zabytkowa aleja lipowa,
- zespół dworsko-parkowy w Babsku z 1 połowy XIX w., utrzymany w stylu klasycystycznym. Dwór jest parterowy, z piętrowym szerokim ryzalitem w części środkowej. W parku mieszczą się budowle gospodarcze: spichlerz, wozownia, stajnia,
- kościół parafialny pw. św Wojciecha w Białej Rawskiej został wybudowany w XVI w., odbudowano go po pożarze w końcu XVII stulecia oraz w 1846 r., w 2 połowie XIX w. dobudowano neogotycką fasadę. Świątynia jest budowlą orientowaną, jednonawową, wzniesioną na planie wydłużonego prostokąta, murowaną. Kościół pełni funkcję Sanktuarium Matki Boskiej Miłosiernej - w ołtarzu głównym znajduje się cudowny obraz Matki Boskiej Miłosiernej słynącej z łask (ufundowany przez królową Bonę). Wnętrze kościoła zachowało

³ Źródło: www.bialarawska.pl

elementy różnych epok: ściany z malowidłami wykonanymi techniką al fresco i al secco, barokowa ambona w kształcie łodzi z żaglem, XVII-wieczna chrzcielnica ze srebrną misą z XV w., zabytkowe organy z 2. połowy XIX w. z neobarokowym prosektem sekcijnym.

Obok kościoła stoi murowana dzwonnica kościelna z 1932 r. oraz plebania z początku XX w.,

- zespół pałacowo-parkowy w Białej Rawskiej - z pałacem w stylu romantycznym i parkiem krajobrazowym z poł. XIX w. Pałac przypomina średniowieczny zamek utrzymany w stylu włoskim z motywami neogotyckimi i neorenesansowymi. Park przypałacowy z zabytkowym modrzewiem łączy się z parkiem miejskim oraz starymi lipami i kasztanowcami na terenie przykościelnym,
- cmentarz parafialny w Białej Rawskiej, założony w 2 poł. XVIII stulecia. Na terenie nekropolii zachowały się cenne kaplice grobowe: klasycystyczna kaplica rodziny Leszczyńskich (z początku XX w.), groby Okęckich z 1887 r., inne liczne zabytkowe pomniki nagrobne oraz symboliczna mogiła poświęcona ofiarom drugiej wojny światowej,
- pozostałości starego cmentarza żydowskiego z XVIII w - kirkut jest bardzo zdewastowany, pozostały nieliczne macewy z napisami w języku hebrajskim i kilka elementów płyt nagrobnych i mogił,
- dworek w Białogórnym - murowany, parterowy dwór z tzw. wystawką poprzedzoną gankiem, wzniesiony w latach 1920-30, nawiązujący do tradycji "dworu polskiego". W sąsiedztwie dworu znajduje się ogród barokowy z końca XVIII stulecia, o regularnym układzie jednoosiowym,
- zespół dworsko-parkowy w Gołyniu (dwór wzniesiony w 1880 r. oraz park krajobrazowy z 2. połowy XIX stulecia), stanowi przykład rozwiązania przestrzennego typowego dla niewielkich założeń dworskich w terenie środkowej Polski,
- zespół dworski w Ossie z XIX w. otoczony parkiem rosnącym na sztucznie usypanym wzniesieniu,
- dwór w Podśędkowicach pochodzi z końca XIX w., nawiązuje do architektury klasycystycznej,
- zespół pałacowo-parkowy w Woli Chojnatej z 1873 r. oraz park krajobrazowy z początku XIX w. Obecnie obiekt znajduje się w rękach prywatnych, jest odrestaurowany, funkcjonuje tu ośrodek szkoleniowy z salami konferencyjnymi, pokojami mieszkalnymi i restauracją,
- dworek w Rzeczkowie - zabytkowy dwór wzniesiony w końcu XIX stulecia, otoczony zabytkowym parkiem krajobrazowym,
- końcowa stacja Rogowskiej Kolei Wąskotorowej (budowa rozpoczęta w roku 1915 r.). Linia kolejowa ma długość 48 km, a szerokość toru 600 mm i przebiega z Rogowa do Białej Rawskiej przez Rawę Mazowiecką. Obecnie trasa kolejki służy tylko jako linia turystyczno-muzealna i prowadzi z Rogowa do Białej Rawskiej

2. Ludność

STAN LUDNOŚCI GMINY BIAŁA RAWSKA wg płci			
stan na 31 XII	2013	2014	2015
Ogółem	11555	11484	11473
Mężczyźni	5771	5732	5695
Kobiety	5784	5752	5778

* Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

STAN LUDNOŚCI GMINY BIAŁA RAWSKA wg płci - miasto			
stan na 31 XII	2013	2014	2015
Ogółem	3244	3237	3215
Mężczyźni	1591	1583	1566
Kobiety	1653	1654	1649

STAN LUDNOŚCI GMINY BIAŁA RAWSKA wg płci - wieś			
stan na 31 XII	2013	2014	2015
Ogółem	8311	8247	8258
Mężczyźni	4180	4149	4129
Kobiety	4131	4098	4129

* Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

Według danych statycznych GUS na dzień 31 grudnia 2015 r. Gminę Biała Rawska zamieszkiwało 11 473 osoby, w tym 3 215 na terenach miejskich oraz 8 258 na terenach wiejskich. Statystyka porównawcza lat 2013-2015 wskazuje na niewielkie wahania liczby mieszkańców. W strukturze ludności nieznacznie przeważają kobiety. Średni wskaźniki feminizacji w okresie 2013-2015 osiąga wartość 100,33. Średnie zaludnienie na km kwadratowy wynosi 55 osób. Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców wyniosła w 2013 r.: **-2,1** , w 2014 r.: **-6,2** 2015 r.: **- 1,0** ⁴

Struktura mieszkańców w ujęciu ekonomicznych grup wieku wskazuje na osób w wieku produkcyjnym. Udział procentowy ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej populacji wynosił w latach 2013-2015 odpowiednio: wiek przedprodukcyjny – wartość

⁴Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

średnia 18,8 %, wiek produkcyjny – wartość średnia 62,23 %, wiek poprodukcyjny – wartość średnia 18,97%. Wskaźniki obciążenia demograficznego w opisywanym okresie wynosiły odpowiednio: ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – wartość średnia 60,74, ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – wartość średnia 30,54, ludność w wieku poprodukcyjnych na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – wartość średnia 101,07⁵. Jednocześnie należy zauważyć, że w strukturze osób w wieku produkcyjnymi dominują mężczyźni, natomiast w wieku poprodukcyjnym dominują kobiety.

STAN LUDNOŚCI GMINY BIAŁA RAWSKA wg ekonomicznych grup wieku			
stan na 31 XII	2013	2014	2015
w wieku przedprodukcyjnym			
Ogółem	2193	2165	2128
Mężczyźni	1102	1071	1051
Kobiety	1091	1094	1077
w wieku produkcyjnych			
Ogółem	7223	7132	7117
Mężczyźni	3961	3920	3888
Kobiety	3262	3212	3229
w wieku poprodukcyjnym			
Ogółem	2139	2187	2228
Mężczyźni	708	741	756
Kobiety	1431	1446	1472

* Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

Stan ludności Gminy Biała Rawska kształtują dwa czynniki: saldo przyrostu naturalnego oraz saldo migracji mieszkańców.

Liczba ludności na terenie Gminy Biała Rawska na przestrzeni lat 2013-2015 przyjmuje tendencje ujemne na skutek ujemnego przyrostu naturalnego. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców wynosił w 2013 r. – 2,0, w 2014 r. – 1,7, natomiast w 2015 r. – 4,2

⁵ Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

URODZENIA I ZGONY		2013	2014	2015
Urodzenia żywe				
Ogółem	111	110	101	
Zgony				
Ogółem	134	129	149	
Przyrost naturalny				
Ogółem	-23	-19	-48	

* Dane: GUS, Bank Danych Lokalnych 2012-2014

Analiza migracji mieszkańców Gminy Biała Rawska została opracowana poprzez zebranie danych dotyczących liczby zameldowań na pobyt stały oraz wymeldowań z pobytu stałego. W okresie 2013-2015 struktura kierunków odpływu mieszkańców obejmowała: do miasta – 170 osoby, na wieś – 159 osób, za granicę – 0 osób. W tym samym czasie struktura napływu mieszkańców obejmowała: z miasta – 144 osób, ze wsi – 136 osób, z zagranicy – 1 osoba⁶.

Migracje		2012	2013	2014
zameldowania				
Ogółem	100	90	91	
Wymeldowania				
ogółem	126	126	77	
saldo migracji				
ogółem	-26	-36	14	

*Dane: GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

Analiza danych statystycznych dot. ludności Gminy Biała Rawska wskazuje stałe tendencje struktury demograficznej. W ciągu ostatnich trzech lat:

- zmniejsza się liczba ludności Gminy na skutek ujemnego salda migracji wewnętrznych
- zmniejsza się liczba ludności Gminy wskutek ujemnego przyrostu naturalnego
- maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa i generuje niekorzystną prognozę demograficzną
- ogólna liczba ludności utrzymuje się na zbliżonym poziomie

⁶ Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

W perspektywie tych danych niezbędne wydaje się wzmocnienie polityki prorodzinnej rozumianej jako system zachęt do osiedlania się, zakładania rodzin i ich powiększania. Celem polityki prorodzinnej powinno być tworzenie warunków do dbania o dobro, trwałość i wszechstronny rozwój rodziny, a także promowanie modelu rodziny z dziećmi i kształtowanie pozytywnego jej wizerunku. Rezultatem polityki wspierania rodziny będzie bowiem stworzenie możliwości i środków pozwalających na realizowanie jej podstawowego celu – rodzenia i wychowania dzieci.

3. Prognoza demograficzna

Prognoza ludności (w tysiącach)										
Województwa	2013	2014	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
OGÓŁEM TOTAL	38 495,7	38 461,8	38 419,0	38 137,8	37 741,5	37 185,1	36 476,8	35 668,2	34 817,4	33 950,6
Dolnośląskie	2 910,0	2 905,0	2 899,3	2 866,6	2 826,0	2 773,4	2 709,1	2 637,9	2 565,6	2 495,4
Kujawsko-pomorskie	2 092,6	2 089,5	2 086,0	2 065,4	2 039,0	2 003,9	1 959,7	1 908,8	1 854,5	1 799,0
Lubelskie	2 156,2	2 148,1	2 139,7	2 096,5	2 049,8	1 995,8	1 932,9	1 862,5	1 787,6	1 710,6
Lubuskie	1 021,5	1 020,3	1 019,0	1 009,8	997,0	979,7	957,9	932,7	905,8	878,6
Łódzkie	2 513,1	2 502,4	2 491,3	2 434,1	2 373,7	2 306,4	2 231,6	2 153,0	2 074,9	1 999,1
wg ekonomicznych grup wieku*										
Przedprodukcyjny	426	421	417	405	387	348	323	302	289	279
Produkcyjny	1 578	1 568	1 558	1 493	1 426	1 399	1 364	1 313	1 216	1 105
Mobilny	962	954	944	870	779	701	635	587	558	533
Niemobilny	616	614	613	622	646	698	729	726	658	573
Poprodukcyjny	509	513	516	536	561	559	544	537	571	615
Ubytek		-10,7	-11,1	-57,2	-60,4	-67,3	-74,7	-78,6	-78,1	-75,8
Małopolskie	3 360,6	3 367,4	3 373,3	3 396,0	3 407,4	3 403,1	3 383,9	3 354,6	3 319,3	3 279,4
Mazowieckie	5 316,8	5 329,7	5 341,1	5 388,3	5 416,0	5 418,3	5 400,9	5 374,7	5 347,6	5 318,7
Opolskie	1 004,4	999,6	994,5	966,6	935,9	902,0	865,1	825,8	785,2	744,6
Podkarpackie	2 129,3	2 128,4	2 126,9	2 114,6	2 095,6	2 067,7	2 029,6	1 982,5	1 928,6	1 870,3
Podlaskie	1 195,0	1 191,5	1 187,8	1 168,2	1 146,8	1 121,8	1 092,5	1 058,8	1 021,7	982,3
Pomorskie	2 295,8	2 300,8	2 305,3	2 324,1	2 334,8	2 334,0	2 323,4	2 306,7	2 287,1	2 265,7
Śląskie	4 599,4	4 584,9	4 569,0	4 477,7	4 369,7	4 245,2	4 107,9	3 964,6	3 821,5	3 680,6
Świętokrzyskie	1 268,2	1 262,6	1 256,7	1 226,0	1 193,5	1 157,4	1 116,6	1 071,6	1 024,4	976,9
Warmińsko-mazurskie	1 446,9	1 443,7	1 440,2	1 421,1	1 398,6	1 370,6	1 336,3	1 296,4	1 252,9	1 207,9
Wielkopolskie	3 467,0	3 472,0	3 476,2	3 490,4	3 490,4	3 470,9	3 434,7	3 389,0	3 339,6	3 287,9
Zachodniopomorskie	1 718,9	1 716,0	1 712,6	1 692,5	1 667,2	1 634,8	1 594,7	1 548,9	1 501,0	1 453,3

* Dane, GUS, Prognoza ludności na lata 2014-2050

* wiek **przedprodukcyjny** - 0 do 17 lat

wiek **produkcyjny** - od 18 lat do wieku emerytalnego

wiek **mobilny** - od 18 do 44 lat

wiek **niemobilny** - od 45 lat do wieku emerytalnego

wiek **poprodukcyjny** - powyżej wieku emerytalnego

Prognoza demograficzna w perspektywie 2014-2050 wskazuje na stopniowy ubytek liczby ludności oraz znaczące zmiany struktury według wieku. W 2050 r. liczba ludności Polski wyniesie 33 mln 951 tys. W porównaniu do stanu w roku bazowym 2013 oznacza to

zmniejszenie liczby ludności o 4,55 miliona tj. o 12%. Oprócz ujemnego przyrostu naturalnego, będziemy obserwować dalsze niekorzystne z zmiany w strukturze ludności według wieku oraz zmniejszanie się liczebności kobiet w wieku rozrodczym. Osoby w wieku 65 lat i więcej życia będą stanowiły prawie 1/3 populacji, a ich liczba wzrośnie o 5,4 miliona w porównaniu do 2013 r. Z kolei kobiety w wieku rozrodczym w 2050 r. w będą stanowiły jedynie 62% stanu z roku wejściowego. Uwzględniając podział na obszary miejskie i wiejskie wyraźnie zarysowują się istotne różnice w przebiegu procesów demograficznych. Pomiędzy 2013 a 2020 rokiem roczny spadek liczby ludności zamieszkałej na obszarach miejskich wzrośnie z 69 do 88 tys. Po 2020 roku ubytki ludności jeszcze wzrosną, osiągając poziom ponad 100 tys. rocznie, a po 2035 r. – średnio około 140 tys. W konsekwencji populacja obszarów miejskich w 2050 r. będzie stanowiła jedynie 80% populacji z 2013 r. Na terenach wiejskich będziemy obserwować systematyczny, choć powolny wzrost liczby ludności do roku 2030. W tym okresie liczebność populacji zwiększy się o 343 tys. w stosunku do 2013 r. i osiągnie poziom 15,6 mln. Od 2031 r. będzie następował ubytek liczby ludności, jednak dopiero w 2048 r. liczba ludności zamieszkałej na obszarach wiejskich będzie kształtowała się nieco poniżej stanu notowanego w końcu 2013 r. 15,2 mln. Konsekwencją opisanych zmian będzie zmniejszenie – w prognozowanym okresie – udziału ludności miast w populacji ogółem z 60,5% w 2013 r. do 55,5% w 2050 r. Istotne zróżnicowanie przebiegu zmian stanu ludności oraz dynamiki tych procesów na obszarach miejskich i wiejskich wynika m.in. z odrębności procesów wymierania populacji, a także z odmienności zachowań prokreacyjnych ludności, w tym szczególnie różnica średniego wieku rodzenia i liczby rodzonych dzieci – zarówno obserwowanych w przeszłości jak i przewidywanych w perspektywie do 2050 r. Na przebieg zmian w liczebności populacji na terenach miejskich i wiejskich również w znacznym stopniu wpływają obserwowane od kilku lat zmiany w charakterze migracji ze wsi do miast: zmniejszenie znaczenia migracji stałych, na rzecz migracji związanych z pracą lub nauką oraz rosnące migracje z miast na tereny wiejskie zwłaszcza wokół dużych aglomeracji miejskich. Zmiany te są powodowane niższymi cenami mieszkań czy kosztów budowy domu, jak również są wyrazem rosnącego statusu ekonomicznego, umożliwiającego zamieszkanie w korzystniejszym ekologicznie rejonie⁷.

⁷ GUS, Prognoza ludności na lata 2014-2050

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

Prognoza ludności powiat rawski (w tysiącach)										
	2013	2014	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Ogólnie	49 577	49 435	49 286	48 491	47 594	46 518	45 256	43 870	42 444	41 019
wg ekonomicznych grup wieku										
Przedprodukcyjny	9 344	9 291	9 175	9 094	8 854	8 146	7 526	6 974	6 620	6 380
Produkcyjny	31 327	31 169	31 072	29 918	28 572	27 935	27 363	26 630	24 940	22 959
Mobilny	19 076	18 941	18 882	17 549	15 900	14 534	13 331	12 392	11 817	11 336
Niemobilny	12 251	12 228	12 190	12 369	12 672	13 401	14 032	14 238	13 123	11 623
Poprodukcyjny	8 906	8 975	9 039	9 479	10 168	10 437	10 367	10 266	10 884	11 680
Ubytek		-142	-149	-795	-897	-1 076	-1 262	-1 386	-1 426	-1 425

* Dane, GUS, Prognoza ludności na lata 2014-2050

W kontekście powyższych danych należy uznać, że Gmina Biała Rawska także stanie wobec rzeczywistego problemu ubytku i zmian strukturalnych ludności. W swojej polityce społecznej Gmina ująć powinna perspektywę starzenia się społeczeństwa. Polityka senioralna powinna zabezpieczać:

- integrację i partycypację osób starszych
- dostosowania udzielanych świadczeń do rzeczywistych potrzeb osób starszych
- podniesienie standardu życia osób starszych przez system świadczeń materialnych i usługowych, w tym usługi opieki środowiskowej i instytucjonalnej
- zapewnienie podmiotowości i samodzielności stosownej do poziomu sprawności życiowej osób starszych
- sprzyjanie integracji międzygeneracyjnej i wewnątrzgeneracyjnej

4. Gospodarka

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2015 roku w gminie wiejskiej Biała Rawska zarejestrowanych było 711 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. W porównaniu do roku 2005 (682) ich liczba zwiększyła się o 29 jednostek. Podstawę gospodarki Gminy stanowią podmioty gospodarcze sektora prywatnego, które na koniec 2015 r. stanowiły aż 95,78 % ogółu, w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły aż 82,09 % ogółu. Należy zauważyć, że w sektorze prywatnym działa duża ilość stowarzyszeń i organizacji społecznych. W sektorze publicznym natomiast dominują państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego.

Podmioty wg sektorów własnościowych w Gminie Biała Rawska	2013	2014	2015
podmioty gospodarki narodowej ogółem	693	682	711
sektor publiczny - ogółem	28	28	29

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	20	20	21
sektor prywatny - ogółem	665	654	681
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	551	535	559
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1
sektor prywatny - spółki handlowe	26	29	31
sektor prywatny - spółdzielnie	6	6	6
sektor prywatny - fundacje	1	1	3
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	29	30	31

*Dane: GUS, Bank danych lokalnych 2013-2015

Struktura podmiotów gospodarczych ze względu na klasę wielkości obejmowała:

- 2013 r. ogółem: 693, w tym 653 mikroprzedsiębiorstwa (0-9), 36 małych przedsiębiorstw (10-49) oraz 4 średnie przedsiębiorstwa (50-249)
- 2014 r. ogółem: 682, w tym 643 mikroprzedsiębiorstwa, 35 małych przedsiębiorstw oraz 4 średnie przedsiębiorstwa
- 2015 r. ogółem 711, w tym 673 mikroprzedsiębiorstwa, 34 małych przedsiębiorstw oraz 4 średnie przedsiębiorstwa⁸

Analiza podmiotów gospodarczych ze względu na klasyfikację PKD wskazuje stały charakter struktury i obszarów działania. W okresie ostatnich trzech lat dominowały podmioty gospodarki z sektora handlu, budownictwa oraz przetwórstwa przemysłowego.

Jednostki wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 na terenie Gminy Biała Rawska	2013	2014	2015
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	36	39	38
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	0	0	0
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	60	58	55
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1	1
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	4	5
Sekcja F – Budownictwo	78	75	81
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	248	250	253
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	46	42	41

⁸ Dane: GUS, Bank Danych i Lokalnych 2013-2015

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	20	19	22
Sekcja J - Informacja i komunikacja	6	8	9
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	18	17	15
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	12	12	14
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	29	27	35
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	24	20	20
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	15	15	15
Sekcja P – Edukacja	18	17	19
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	16	17	22
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	16	14	13
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	46	47	53

*Dane: GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

Na koniec 2015 r. wskaźnik aktywności gospodarczej mierzony liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w Gminie Biała Rawska kształtowała się na poziomie 62 i był niższy od średniej powiatu rawskiego (82) i średniej w województwie łódzkim (96). Świadczy to o niższym przeciętna powiatowa i wojewódzka stopniu aktywności gospodarczej mieszkańców Gminy Biała Rawska⁹.

5. Rynek pracy

Na poziom i jakość życia lokalnych społeczności wpływa wiele czynników ekonomicznych, a wśród najważniejszych wymienia się sytuację na rynku pracy oraz wielkość stopy bezrobocia.

Rynek pracy na terenie gminy kształtowany jest głównie przez sektor prywatny, w tym znaczny udział ma rolnictwo, przemysł i budownictwo oraz sektor usług.

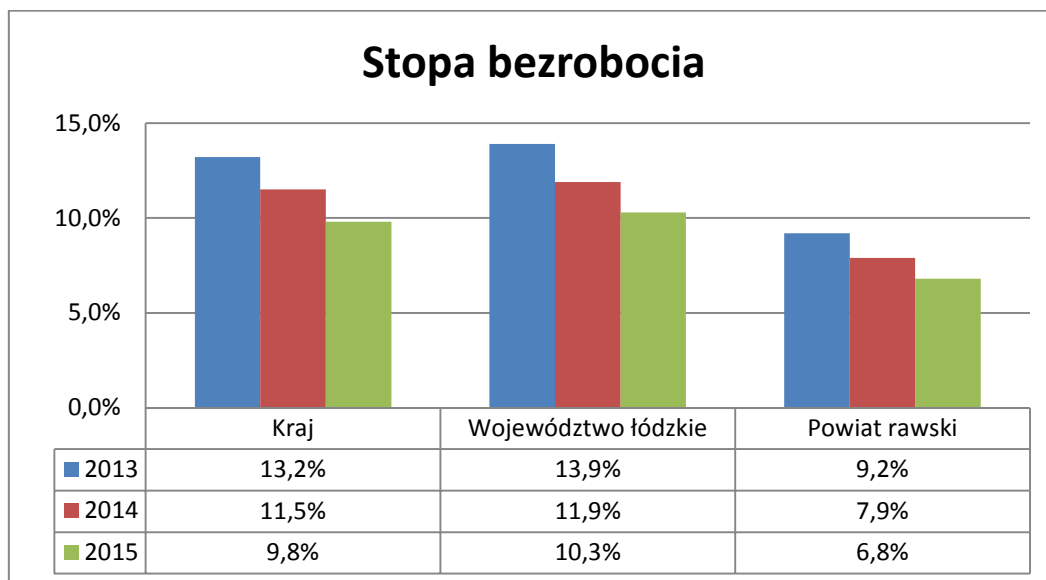
Wg statystyk GUS na koniec 2015 r. na terenie Gminy Biała Rawska pracujących było 1141 osób (471 mężczyzn/670 kobiet). Stanowiło to spadek o 129 osób w stosunku do roku 2014 roku 1270 (555 mężczyzn/715 kobiet) oraz wzrost o 39 osób w stosunku do roku 2013 - 1102 osoby (440 mężczyzn/662 kobiety). Wskaźnik osób pracujących na 1000 ludności wynosił odpowiednio w roku 2013 – 95, 2 roku 2014 – 111 natomiast w roku 2014 – 99¹⁰.

Bezrobocie stanowi jeden z problemów społecznych w Gminie Biała Rawska. Dezaktywacja zawodowa mieszkańców Gminy ma wpływ na poziom ubóstwa, a także generuje

⁹ Dane: GUS, Bank Danych i Lokalnych 2013-2015

¹⁰ Dane: GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

występowanie negatywnych zjawisk rodzinnych i społecznych. W perspektywie indywidualnej brak pracy często prowadzi do dezaktywacji społeczno-zawodowej oraz ekonomicznego uzależnienia od instytucji zewnętrznych. Brak pracy jest głównym czynnikiem generującym ubóstwo w wymiarze materialnym, psychospołecznym i moralno-obyczajowym, a bezrobocie nawet jednego członka gospodarstwa domowego powoduje niekorzystne zmiany w sytuacji materialnej całego gospodarstwa

*Dane: PUP w Rawie Mazowieckiej – Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w powiecie rawskim 2013- 2015

Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Rawie Mazowieckiej zamieszkałych w poszczególnych miastach i gminach powiatu rawskiego wynosił odpowiednio:

2013 r. – 18,9 % (1998 powiat rawski/ 377 M i G Biała Rawska)

2014 r. - 21 % (1656 powiat rawski/348 M i G Biała Rawska)

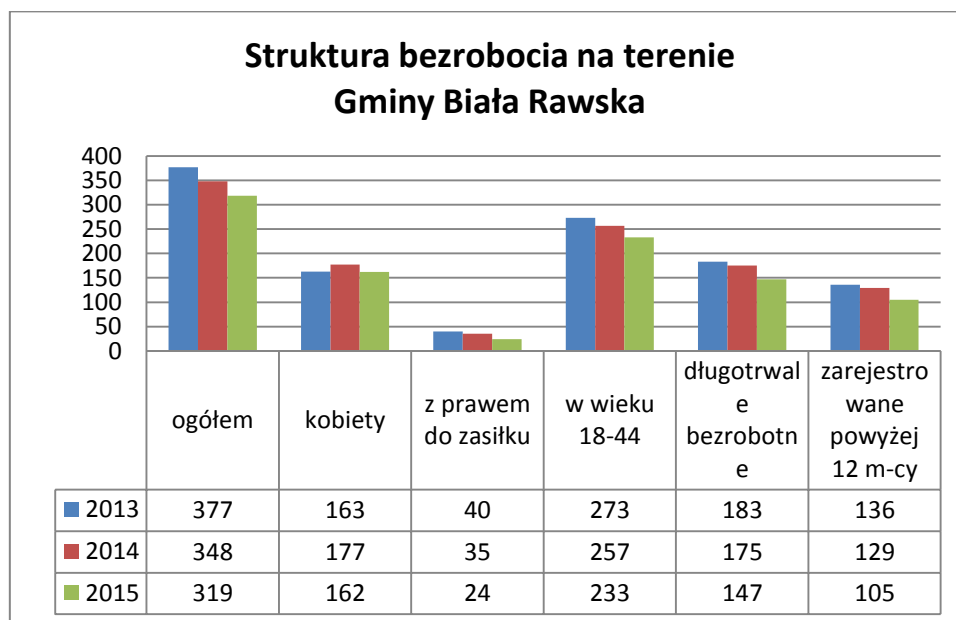
2015 r. – 22,4 % (1428 powiat rawski/319 M i G Biała Rawska)

Poziom bezrobocia w Gminie Biała Rawska utrzymuje tendencję spadkową. Bezrobocie rejestrowane na koniec 2013 roku wynosiło 377 osób (163 kobiety/214 mężczyzn), na koniec 2014 r. – 348 osób (171 kobiet/177 mężczyzn), natomiast na koniec 2015 roku wynosiło 319 osób (162 kobiet/157 mężczyzn)¹¹. Liczba bezrobocia rejestrowanego w latach 2013-2015 zmniejszyła się o 58 osób.

¹¹ Dane: PUP w Rawie Mazowieckiej - Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w powiecie rawskim 2013- 2015

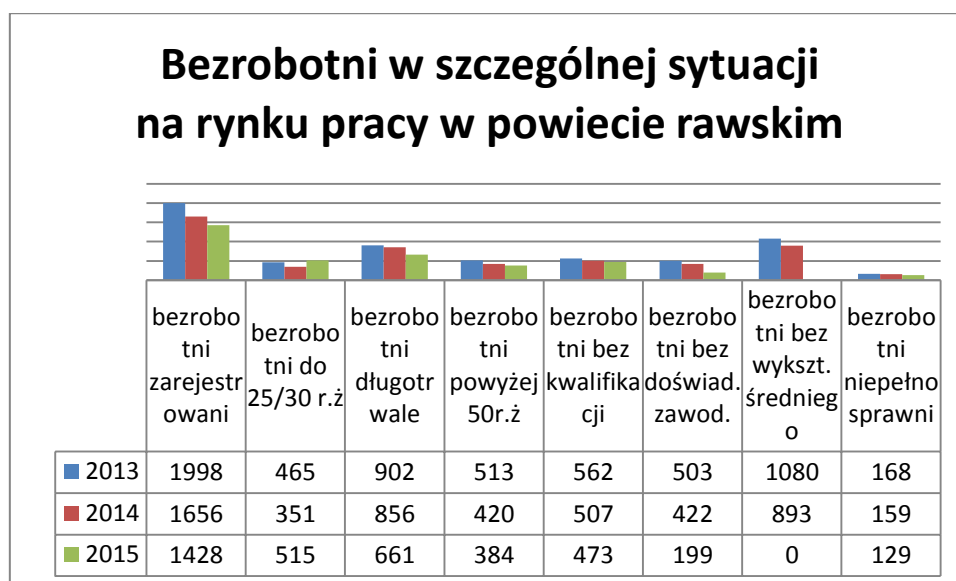
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił w roku 2013 – 5,2 %, w roku 2014 – 4,9 %, w roku 2015 – 4,5 %.

Stopa bezrobocia w Gminie Biała Rawska przyjmuje tendencje spadkowe i plasuje się poniżej średniej krajowej, wojewódzkiej i powiatowej.

Dane: PUP w Rawie Mazowieckiej - Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w powiecie rawskim 2013- 2015

W strukturze bezrobocia rejestrowanego dominują osoby w wieku 18-44 lat, długotrwale bezrobotne, zarejestrowane powyżej 12 miesięcy

*Dane: PUP w Rawie Mazowieckiej - Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w powiecie rawskim 2013- 2015

W sektorze osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie rawskim znaczącą grupę stanowią osoby bezrobotne długotrwale oraz osoby bez wykształcenia średniego lub bez kwalifikacji. Są więc to osoby nieposiadające kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonego dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu. Ilość osób nieposiadających wykształcenia średniego wskazuje, że bezrobocie dotyczy w dużym stopniu osób z niskim wykształceniem. Przyjęto dane powiatu rawskiego jako reprezentatywne dla sytuacji bezrobotnych w Gminie Biała Rawska.

Udział kobiet w grupie osób bezrobotnych na terenie Gminy w ostatnich trzech latach wynosił¹²:

2013 rok - 163 oraz 43,24 % udział procentowy w ogólnej liczbie bezrobotnych (377 os.)

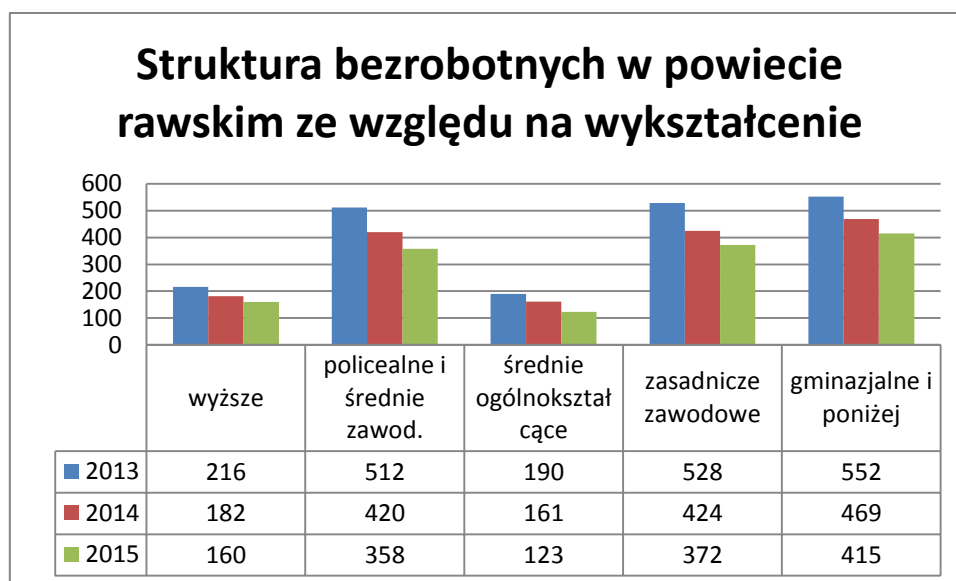
2014 rok - 171 oraz 49,14 % udział procentowy w ogólnej liczbie bezrobotnych (348 os.)

2015 rok - 162 oraz 50,78 % udział procentowy w ogólnej liczbie bezrobotnych (319 os.)

Istotnymi determinantami powodującymi bezrobocie wśród kobiet są:

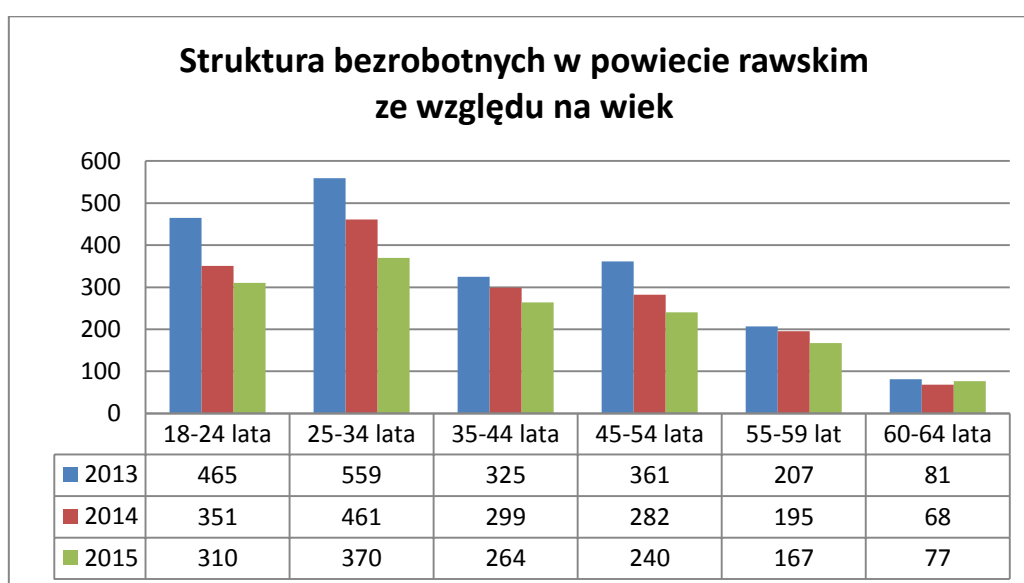
- konieczność rezygnacji z zatrudnienia na rzecz pełnienia ról rodzinnych,
- brak wykształcenia,
- brak kwalifikacji zawodowych zgodnych z profilem rynku pracy,
- kwalifikacje zdezaktualizowane na skutek przerw w pracy związanych z pełnieniem opieki nad dziećmi,
- deficyty umiejętności psychospołecznych,
- dysfunkcje rodziny i patologie społeczne,
- niski poziom samooceny i motywacji do zmiany związanej z długotrwałym wyłączeniem ze wszystkich sfer życia zawodowego i społecznego na rzecz prowadzenia gospodarstwa domowego,
- uwarunkowania genderowe powodujące postrzeganie przez pracodawców kobiet jako mniej, wydajnych pracowników poprzez konieczność godzenia ról zawodowych i rodzinnych.

¹² Dane: PUP w Rawie Mazowieckiej - Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w powiecie rawskim 2013-2015

*Dane: PUP w Rawie Mazowieckiej - Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w powiecie rawskim 2013- 2015

W strukturze osób bezrobotnych dominują osoby z trzech grup wykształcenia: gimnazjalne i poniżej, zasadnicze zawodowe oraz policealne i średnie zawodowe. Wysoki udział tych grup świadczy o tym, że pracodawcy w mniejszym stopniu potrzebują pracowników o niskich kwalifikacjach, a z drugiej strony, że wśród bezrobotnych rośnie grupa ludzi o ograniczonych możliwościach wyjścia z bezrobocia. Niekorzystna struktura wykształcenia stanowi istotną barierę w znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia. Poziom wykształcenia wpływa bowiem znacząco na zdolność przystosowania się do zmieniających się warunków na rynku pracy. Dane dla Powiatu rawskiego uznano jako reprezentatywne dla Gminy Biała Rawska.

*Dane: PUP w Rawie Mazowieckiej - Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w powiecie rawskim 2013- 2015

Powyższe zestawienie wskazuje, że strukturze osób bezrobotnych przeważają osoby w wieku produkcyjnym, przy czym największe problemy z podjęciem zatrudniania mają osoby młode w wieku 18-34 lata.

Gminne instytucje rynku pracy, instytucje oraz organizacje pomocy w porozumieniu z Powiatowym Urzędem pracy w Rawie Mazowieckiej opracowują i wdrażają programy szkoleniowo-doradcze, których celem jest podniesienie zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych.

Narzędzia aktywizacji i przeciwdziałania problemowi bezrobocia:

- Szkolenia zawodowe/bony szkoleniowe
- Staże/bony stażowe
- Przygotowanie zawodowe dorosłych
- Prace społecznie użyteczne
- Prace interwencyjne
- Roboty publiczne
- Jednorazowe środki na uruchomienie własnej działalności gospodarczej
- Podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy dla skierowanych bezrobotnych
- Bony na zasiedlenie
- Podjęcie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne ze środków PFRON/w zakładach pracy chronionej
- Szkolenia kompetencji i umiejętności niezbędnych do reintegracji z rynkiem pracy

6. Usługi społeczne

Pod pojęciem usług społecznych przyjęło się rozumieć działalność społecznie użyteczną nakierowaną wprost na człowieka, zarówno na jego potrzeby materialne, jak i duchowe. Efektem świadczenia usług społecznych nie są bezpośrednio majątkowe, fizyczne wartości użytkowe. Mają zasadniczo charakter nierynkowy i są finansowane lub współfinansowane przez organy administracji publicznej. Do tej grupy należy zaliczyć w szczególności usługi edukacyjne, kulturalne, socjalne, zdrowotne oraz z zakresu bezpieczeństwa publicznego.

• Oświata i kultura

W 2015 r. w Gminie Biała Rawska wychowaniem przedszkolnym objętych było 187 dzieci. Na terenie Gminy funkcjonowało 7 placówek wychowania przedszkolnego, w tym 1 przedszkole oraz 6 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

Sieć systemu oświaty na terenie Gminy Biała Rawska obejmuje następujące placówki:

Szkoła Podstawowa im. F. Chopina w Babsku

Szkoła Podstawowa im. J. Kochanowskiego w Białej Rawskiej

Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Powstania Warszawskiego w Błężewicach

Szkoła Podstawowa im. Ks. J Popiełuszko w Chodnowie

Szkoła Podstawowa w Lesiewie

Szkoła Podstawowa im. Kard. Stef. Wyszyńskiego w Pachach

Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Starej Wsi

Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Białej Rawskiej

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Białej Rawskiej

Na terenie Gminy funkcjonuje 7 szkół podstawowych. Na koniec 2015 r. obowiązek szkolny realizowało w niej 762 uczniów, w 56 oddziałach. Średnia liczba uczniów w jednej klasie szkoły podstawowej wynosiła 14.

Na terenie Gminy funkcjonuje 1 gimnazjum. Na koniec 2015 r. edukację realizowało 319 uczniów, w 15 oddziałach. Średnia liczba uczniów w jednej klasie gimnazjum wynosiła 21.

W mieście Biała Rawska funkcjonuje Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych realizujący kształcenie w zasadniczej szkole zawodowej, technikum oraz liceum ogólnokształcącym.

Na koniec 2015 r. edukację w zasadniczej szkolne zawodowej realizowało 51 uczniów w 3 oddziałach. Średnia liczba uczniów w jednej klasie wynosiła 17. Młodzież uzyskiwała kompetencje i kwalifikacje do pracy w zawodach: cukiernik, ogrodnik, sprzedawca.

Na koniec 2015 r. edukację w technikum realizowały 263 uczniów w 15 oddziałach. Średnia liczba uczniów w jednej klasie wynosiła 18. Szkoła realizowała program kształcenia techników ekonomistów, handlowców, hotelarstwa, informatyki, ogrodnictwa oraz architektury krajobrazu.

Na koniec 2015 r. edukację w liceum ogólnokształcącym realizowało 61 uczniów osoby w 3 oddziałach. Średnia liczba uczniów w jednej klasie wynosiła 21. Szkoła realizowała program kształcenia w profilach: bezpieczeństwo wewnętrzne, bezpieczeństwo pożarnicze,

biologiczno-chemicznym oraz językowym ogólnym. W tym samym roku naukę w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych realizowało 20 osób.

Usługi edukacyjne na poziomie ponadgimnazjalnym realizują także liczne placówki zlokalizowane na terenie Rawy Mazowieckiej, w tym 2 zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży, 2 technika dla młodzieży, 1 technikum dla dorosłych, 1 ponadgimnazjalne technikum uzupełniające dla dorosłych, 3 licea ogólnokształcące¹³.

Zadania propagowania szeroko pojętej kultury wdraża Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Białej Rawskiej poprzez prowadzenie działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców. Działalność MGOK obejmuje realizację zdarzeń kulturalnych, wydarzeń muzycznych, literackich, teatralnych oraz utrwalania dziedzictwa kulturowego regionu. MGOK zajmuje się organizowaniem koncertów, spektakli teatralnych, cyklicznych imprez kulturalnych i rozrywkowych. Upowszechnia amatorski ruch artystyczny wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w zespołach sekcjach i klubach zainteresowań. Działa tu Teatr „Wesoły Krąg”, Młodzieżowy Klub Rozrywki, grupa taneczna, sekcje : warcabowo-szachowa, rękodzieła artystycznego, plastyczna i wokalna. W MGOK można ćwiczyć aerobik i nauczyć się akrobacji tanecznych lub pograć w tenisa stołowego. W budynku MGOK-u znalazła także swoje lokum Orkiestra Dęta¹⁴.

Mieszkańcy Gminy Biała Rawska korzystają z Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej z księgozbiorem obejmującym 33936 woluminów. Łączna ilość czytelników w roku 2015 wyniosła 1335 osób z liczbą wypożyczeń 27276. Biblioteka prowadzi cykliczne imprezy np.: związane ze świętami państwowymi, konkursy, kiermasze, wystawy, spotkania okolicznościowe.

Wartość wydatków Gminy w Dziale „Oświata i wychowanie” wyniosła w 2013 r. - 13166229,40 zł, w 2014 r. - 13246410,54 zł, w 2015 r. - 13217365,68 zł

Wartość wydatków Gminy w Dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” wyniosła w 2013 r. - 1123387,68 zł, w 2014 r. - 1076597,00 zł, w 2015 r. - 1121858,90 zł¹⁵

¹³ Dane GUS, Portret Terytorium 2015

¹⁴ www.bialarawska.pl

¹⁵ Dane GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

- **Opieka zdrowotna**

Świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej oraz badania diagnostyczne mieszkańcy Gminy Biała Rawska mogą realizować w 3 placówkach medycznych: Centrum Medyczne „Salus”, NZOZ „Eskulap” z siedzibą w Białej Rawskiej oraz NZOZ „WITA-MED” w Dańkowie.

NZOZ „ESKULAP” w Białej Rawskiej świadczy usługi medyczne w ramach poradni POZ oraz specjalizacji dermatologicznej, ginekologicznej, kardiologicznej, laryngologicznej, logopedycznej, neurologicznej, okulistycznej, ortopedycznej, reumatologicznej, rehabilitacyjnej z fizjoterapią, stomatologicznej i urologicznej. NZOZ posiada gabinet diagnostyczny, zabiegowy, 11 gabinetów lekarskich, punkt szczepień i punkt pobrań.

NZOZ „Salus” w Białej Rawskiej ma gabinet lekarza rodzinnego i kontrakt na świadczenia pielęgniarki POZ, a także dwa gabinety specjalistyczne. W skład tych poradni wchodzi: Poradnia Alergologiczna Dla Dzieci, Poradnia Neurologiczna Dla Dzieci. Dla Mam poradnia świadczy świadczenia wykwalifikowanej położnej oraz w zakresie opieki ginekologicznej. Kontrakt jednostki obejmująca usługi lekarza rodzinnego obejmuje promowanie zdrowia, wystawianie zaświadczeń o stanie zdrowia i analizowanie wyników badań.

NZOZ „VITA-MED” w Dańkowie poza świadczeniami podstawowej opieki zdrowotnej oferuje usługi medycyny szkolnej, pielęgniarki środowiskowej i położnej środowiskowej.

Na terenie miasta Biała Rawska funkcjonują 4 gabinety w pełni wyposażone gabinety stomatologiczne. Zaopatrzenie w leki mieszkańcy Gminy mogą realizować w 4 aptekach zlokalizowanych w Białej Rawskiej oraz w punkcie aptecznym w Dańkowie.

Szerszy dostęp do specjalistycznej opieki medycznej oraz rehabilitacji możliwy jest poprzez placówki w powiatowych i wojewódzkich zakładach opieki zdrowotnej.

Usługi leczenia szpitalnego realizowane są w Szpitalu im. Świętego Ducha w Białej Rawskiej. Szpital składa się z 5 oddziałów szpitalnych (chirurgiczny, pediatryczny, chorób wewnętrznych, położniczo - ginekologiczno - noworodkowy, gruźlicy i chorób płuc), bloku operacyjnego, izby przyjęć oraz działu anestezjologii i działu Ratownictwa Medycznego.

Łącznie Szpital dysponuje 164 łózkami na 5 oddziałach szpitalnych i izbie przyjęć. Szpital świadczy również usługi z zakresu podstawowej i specjalistycznej opieki ambulatoryjnej w Przychodni Rejonowo- Specjalistycznej¹⁶.

Ilość porad z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej na koniec 2015 roku wyniosła 46570. W tym samym okresie ilość ambulatoryjnych porad opieki zdrowotnej wyniosła 61967¹⁷.

Wydatki Gminy w Dziale „Ochrona zdrowia” wyniosły w 2013 r. – 285201,37 zł, w 2014 r. 288336,36 zł, w 2015 r. 252938,39 zł¹⁸

- **Bezpieczeństwo publiczne**

Za utrzymanie porządku i bezpieczeństwa publicznego odpowiada Komenda Powiatowa w Rawskiej Mazowieckiej oraz Komisariat Policji w Białej Rawskiej.

Przestępstwa	Powiat Rawski		Gmina Biała Rawska		Miasto Biała Rawska	
	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2014	Rok 2015
Ogółem	663	637	77	63	56	103
Liczba przestępstw w 7 kategoriach	305	299	42	43	26	16
Uszkodzenie mienia	29	40	6	4	3	3
Kradzież pojazdu	12	9	0	0	1	1
Kradzież	135	129	20	21	9	7
Kradzież z włamaniem	94	92	14	16	6	4
Uszczerbek na zdrowiu	16	12	1	1	3	1
Bójka lub pobicie	16	14	1	1	4	1
Rozbój	7	7	0	0	1	1

* Dane: Komenda Powiatowa Policji w Rawie Mazowieckiej

¹⁶ Źródło: www.szpitalrawa.pl

¹⁷ Dane: GUS Bank Danych Lokalnych, 2015

¹⁸ Dane: GUS Bank Danych Lokalnych, 2013-2015

Dane dotyczące zdarzeń drogowych zaistniałych na terenie miasta i gminy Biała Rawska¹⁹

Miasto Biała Rawska:

- wypadki drogowe: rok 2014 - 6, rok 2015 - 5
- zabici: rok 2014 - 2, rok 2015 - 1
- ranni: rok 2014 - 6, rok 2015 - 4
- kolizje drogowe: rok 2014 - 24, rok 2015 - 16

Gmina Biała Rawska

- wypadki drogowe: rok 2014 - 13, rok - 2015 - 5
- zabici: rok 2014 - 1, rok 2015 - 0
- ranni: rok 2014 - 17, rok 2015 - 11
- kolizje drogowe: rok 2014 - 67, rok 2015 - 56

Działania Policji skupiały się wokół zabezpieczenia ładu społecznego oraz indywidualnego poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy w formie działań prewencyjnych i interwencyjnych. Skuteczność działań Policji wyrażona we wskaźnikach wykrywalności przestępstw pozwala na skonstruowanie wniosku, że poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy w przeciągu ostatnich lat utrzymuje się na stałym poziomie, natomiast wzrosła liczba przestępstw popełnionych na terenie Miasta Biała Rawska.

Ważną instytucją bezpieczeństwa publicznego są jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej funkcjonujące w Białej Rawskiej oraz w: Chodnowie, Ossie, Woli-Chojnatej, Grzymkowicach, Babsku, Starej Wsi, Dańkowie, Słupcach, Teresinie, Chrząższczewie, Szczukach i Rosławowicach. Obszar działania OSP obejmuje realizację przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia i mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem.

Wysokość wydatków poniesionych z budżetu Gminy na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową wyniosła w roku 2013 - 460486,09 zł, w 2013 r. - 760645,97 zł, natomiast w 2015 r. - 410428,03 zł²⁰

¹⁹ Dane: Komenda Powiatowa Policji w Rawie Mazowieckiej

²⁰ GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

Pomoc społeczna

Podstawową instytucją wsparcia rodzin i osób pozostających w trudnej sytuacji życiowej jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Rawskiej, który realizuje zadania własne Gminy z zakresu pomocy społecznej, w tym w szczególności:

- ✓ udzielanie schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego
- ✓ praca socjalna
- ✓ organizowanie i świadczenie usługi opiekuńczych
- ✓ dożywianie dzieci
- ✓ sprawienie pogrzebu
- ✓ kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu
- ✓ przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych
- ✓ opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne

Z analizy struktury przyznawania pomocy społecznej w latach 2013-2015 przez MGOPS w Białej Rawskiej wynika, że najczęściej przyznawanym świadczeniem w formie pomocy rzeczowej jest posiłek w ramach programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania oraz usługi opiekuńcze. Natomiast główną formą pomocy finansowej jest zasiłek celowy oraz zasiłek stały.

Struktura świadczeń udzielanych przez MGOPS Biała Rawska	2014	2015	2016
zasiłki stałe (osoby)	72	74	75
zasiłki okresowe (osoby)	41	40	36
zasiłki celowe (osoby)	328	365	287
pomoc w naturze (osoby) - posiłek	425	389	402
dodatki mieszkaniowe (gospodarstwa)	151	121	120
usługi opiekuńcze (świadczenia)	17698	17679	16636
opłata za pobyt w domu społecznej (osoba)	8	7	8

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

zasiłek rodzinny (rodziny)	801	794	608
fundusz alimentacyjny (osoba)	36	56	63
Składki na ubezpieczenie społeczne (osoba)	27	25	38
składki na ubezpieczenie zdrowotne (osoba)	84	88	103
Stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne	253	276	268

* Dane MGOPS w Białej Rawskiej – ocena zasobów pomocy społecznej 2013-2015

Powyższa statystyka wskazuje, że podstawą zabezpieczenia podopiecznych MGOPS jest wypłata zasiłków oraz pomoc w formie dożywiania. Jednakże nie mniej ważnym narzędziem pomocy jest świadczenie pracy socjalnej. W ostatnich trzech latach usługi pracy socjalnej obejmowały: 2013 r. – 369 rodzin, 2014 r. – 44 rodziny, 2015 r. – 44 rodziny²¹. Praca socjalna ukierunkowana jest na rozwiązywanie różnych problemów osób lub rodzin. Celem pracy socjalnej jest doprowadzenie przy wykorzystaniu zasobów własnych podopiecznych do osiągnięcia stanu, w którym osoby te będą mogły samodzielnie funkcjonować w społeczności lokalnej oraz wypełniać role społeczne, rodzinne i zawodowe. Istotnym elementem takiego podejścia jest stosowanie kontraktu socjalnego stanowiącego pisemną umowę pomiędzy osobą korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej, a pracownikiem socjalnym. Umowa ta definiuje sposób współdziałania na rzecz rozwiązania problemów osoby znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej. Liczba zawartych kontraktów socjalnych: 2013 r. – 12, 2014 r. – 24, 2015 r. – 0.²²

MGOPS podejmuje także ponadstandardowe formy wsparcia podopiecznych poprzez realizację projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekty te obejmują instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej oraz mają na celu wyposażenie Uczestników w kwalifikacje i kompetencje niezbędne do prawidłowego funkcjonowania w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym oraz w konsekwencji wyjścia poza system pomocy społecznej.

W ramach budżetu Gminy Biała Rawska na wydatki związane z „Pomocą Społeczną” wydatkowano w 2013 r. - 6505040,68 zł, w 2014 r. - 6633624,14 zł, natomiast w 2015 r. - 6840092,89 zł

²¹ Dane: MGOPS w Białej Rawskiej – ocena zasobów pomocy społecznej 2013-2015

²² Dane: MGOPS w Białej Rawskiej – ocena zasobów pomocy społecznej 2013-2015

7. Budżet Gminy

Podstawowym aktem prawnym regulującym proces budżetowania w gminie jest ustawa o finansach publicznych. Budżet gminy, proces jego opracowywania, uchwalania i wykorzystywania jest elementem zarządzania w samorządzie terytorialnym. Gmina prowadzi w ramach swojej działalności gospodarkę finansową, a jej istota polega na gromadzeniu, podziale i wykorzystaniu zasobów pieniężnych przeznaczonych na osiągnięcie celów danej jednostki. Czynności te wiążą się z planowaniem finansowym, czyli takim kojarzeniem wszystkich działań, w tym zasobów, aby uzyskać jak największe efekty. Planowanie to ogół czynności związanych z podejmowaniem decyzji dotyczących gromadzenia i podziału zasobów pieniężnych. W przypadku gminy odbywa się to najczęściej poprzez planowanie roczne czyli opracowywanie rocznego budżetu gminy. Organizacja, formy i zasady planowania finansowego mają ścisły związek z prowadzoną przez gminę politykę budżetową i mieszczą się w przyjętej uchwałą gminy procedurze budżetowej.

Dochody budżetu Gminy Biała Rawska (zł)	2013	2014	2015
dochody ogółem	33710042,45	35136680,31	35930239,46
dochody własne	13141712,10	14924521,08	15625107,54
dotacje ogółem	7010051,35	7120588,23	7732460,92
subwencje ogólne	13558279,00	13091571,00	12572671,00
subwencje na zadania oświatowe	8939518,00	9109272,00	9420947,00
dochody ogółem na 1 mieszkańca	2916,85	3052,44	3129,54
dochody własne na 1 mieszkańca	1137,12	1296,54	1360,95

*Dane: GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

Wydatki z budżetu Gminy Biała Rawska (zł)	2013	2014	2015
wydatki ogółem	33669866,42	36001253,03	36402838,31
wydatki majątkowe ogółem	4558711,10	5762998,91	5029891,72
wydatki majątkowe inwestycyjne	4558711,10	5762998,91	5029891,72
wydatki bieżące ogółem	29111155,32	30238254,12	31372946,59
wydatki bieżące na wynagrodzenia	11677480,19	12165819,88	12438891,75
wydatki ogółem na 1 mieszkańca	2913,37	3127,55	3170,70

*Dane: GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

Kwota uzyskanych środków zewnętrznych w kadencji 2010-2014 wyniosła ponad 7,5 mln zł. Z udziałem środków zewnętrznych zrealizowano m. in.:

- Budowę traktu spacerowego nad zalewem – kwota dotacji 457 317 zł
- Chodnik na ul. Topolowej – kwota dotacji 107 528 zł

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

- Lodowisko „Biały Orlik” – kwota dotacji 183 000 zł
- Wyposażenie placówek oświatowych – kwota dotacji 274 288 zł
- Zakup samochodu na potrzeby osób niepełnosprawnych – kwota dotacji 125 000 zł
- Zakup samochodu bojowego dla OSP Chodnów – kwota dotacji 350 000 zł
- Rewitalizacja parku miejskiego – kwota dotacji 910 000 zł
- Utworzenie nowych oddziałów przedszkolnych – kwota dotacji 407 879 zł
- Utworzenie ekopracowni, ogródków dydaktycznych i realizacja programów edukacji ekologicznej w szkołach – kwota dotacji 341 314 zł

Ponadto, z udziałem środków zewnętrznych zostały zmodernizowane drogi gminne, chodniki, powstały przyszkolne place zabaw, pracownie ekologiczne, ogródki dydaktyczne, zorganizowano dożynki wojewódzkie, bezpłatnie odebrano i zutylizowano azbest z terenu gminy, zmodernizowano placówki szkolne oraz Środowiskowy Dom Samopomocy i Świetlicę Środowiskową, zrealizowano kilka projektów edukacyjnych i prozdrowotnych oraz projekty związane z zatrudnieniem osób wykluczonych, zatrudniono asystenta rodziny, zakupiono stroje galowe dla orkiestry. Dokończono także i rozliczono rozpoczęte inwestycje – uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i budowę kąpieliska²³.

Wydatki Gminy Biała Rawska ogółem wg działów (zł)	2012	2013	2014
rolnictwo i łowiectwo	1504727,96	788768,89	871234,68
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	62730,00	3690,00	0,00
transport i łączność	2943511,75	4368961,16	2611312,77
gospodarka mieszkaniowa	358766,90	512180,26	987321,73
działalność usługowa	95117,10	115027,46	76857,73
administracja publiczna	3881163,25	3917526,68	4174679,54
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	5494,00	58253,91	69396,04
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	460486,09	760645,97	410428,03
obsługa długu publicznego	521569,32	429297,16	344821,20
różne rozliczenia	7743,07	0,00	7378,00
oświata i wychowanie	13166229,40	13246410,54	13217365,68
ochrona zdrowia	285201,37	288336,36	252938,39
pomoc społeczna	6505040,68	6633624,14	6840092,89
edukacyjna opieka wychowawcza	407174,93	424220,87	365007,61
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1532082,03	2871181,20	4589363,76

²³ Źródło: Informator Urzędu Miasta i Gminy, Kadencja 2010-2014

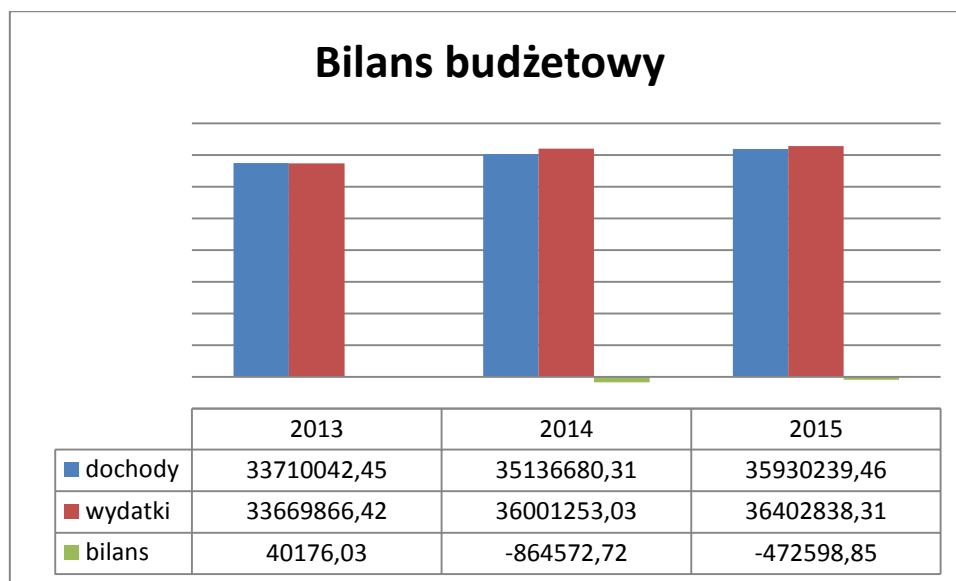
GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1123387,68	1076597,00	1121858,90
kultura fizyczna	809440,89	506531,43	462781,36

*Dane: GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

Największa ilość środków finansowych dedykowana była na obsługę wydatków działów:

1. Oświata i wychowanie
2. Pomoc społeczna
3. Administracja publiczna

*Dane: GUS, Bank Danych Lokalnych 2013-2015

Ranking zamożności jednostek samorządu terytorialnego publikowanego przez czasopismo „Wspólnota” w 2014 r. sytuuje Gminę Biała Rawska na 227 miejscu spośród 608 gmin miejsko-wiejskich w kraju z dochodem per capita 2615,60 zł. W stosunku do roku 2013 (263 miejsce) stanowi to wzrost o 36 pozycji rankingowych.

8. Zasoby społeczne

Istotą funkcjonowania Gminy są zaangażowani publicznie obywatele. W ustroju demokratycznym mieszkańcy mogą kreować rzeczywistość społeczną. Społeczny udział obywateli w życiu publicznym podnosi skuteczność działania samorządu, sygnalizując instytucjom publicznym potrzeby społeczne i wspomagając je w realizowaniu ich funkcji. W efekcie powoduje to powstanie bliższych więzi emocjonalnych, większą tożsamość z regionem, grupami społecznymi czy ludźmi. Włączenie się w działalność społeczną daje możliwość ekspresji każdej grupie społecznej.

Przejawy partycypacji lokalnej można podzielić na: polityczne – wyrażające się udziałem w wyborach, referendach, wiecach politycznych i innych formach działań mających wpływ na kształt władz lokalnych, oraz pozapolityczne – koncentrujące się na sprawach zaspokajania potrzeb różnych grup społecznych zamieszkujących wspólne terytorium.

Jednym z podstawowych mierników badania aktywności społecznej jest frekwencja wyborcza. Partycypacja mieszkańców Gminy Biała Rawska podczas wyborów samorządowych w roku 2010 oraz 2014 była znacznie wyższa, niż średnie wyniki województwa i powiatu.

- Frekwencja podczas wyborów samorządowych w 2010 r. wyniosła: – 57,93 %
Tymczasem średnia frekwencja w województwie łódzkim wyniosła 46,53 %, natomiast w powiecie rawskim 47,56 %.
- Frekwencja podczas wyborów samorządowych w 2014 r. wyniosła: 58,51 %.
Tymczasem średnia frekwencja w województwie łódzkim wyniosła 48,03 %, natomiast w powiecie rawskim 51,60 %.²⁴

Na terenie Gminy Biała Rawska działają liczne organizacje samorządowe, w których mieszkańcy mogą realizować działania na rzecz rozwiązywania problemów i budowania potencjału lokalnej społeczności. Wpływy działania na społeczności Gminy mają także organizacje, których siedziba znajduje się na terenie Miasta Biała Rawska.

Nazwa organizacji pozarządowej	Podstawowe obszary działań organizacji
Bialskie Stowarzyszenie Historyczne w Białej Rawskiej	Obszary działań: 1. prowadzenie działalności kulturalnej związanej z: a) poznawaniem historii Ziemi Bialskiej, obyczajów jej dawnych mieszkańców, także występujących na tym terenie mniejszości narodowych, b) poznawaniem występujących na tym terenie zabytków i zdobywaniem wiedzy na temat ich historii, c) pielęgnowaniem dziedzictwa historycznego i kulturalnego regionu, szczególnie poprzez:

²⁴ www.pkw.gov.pl

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

	- poszukiwanie, pozyskiwanie, utrwalanie i upowszechnianie materialnych dowodów przeszłości regionu, zgodnie z wymogami określonymi przez przepisy szczególne, - wspieranie i inicjowanie działań zmierzających do objęcia opieką - w porozumieniu z właściwymi organami administracji publicznej oraz administratorami terenu - zabytków, miejsc walki i męczeństwa, obiektów pamięci narodowej, pomników, cmentarzy i mogił wojennych; d) kształtowaniem i utrwalaniem tożsamości regionalnej; 2) prowadzenie działalności oświatowej w miejscowym więcej
Stowarzyszenie Bialski Uniwersytet Trzeciego Wieku w Białej Rawskiej	Obszary działań: Przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca - Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym Nauka, kultura, ekologia - Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie
Stowarzyszenie "Nasze Dzieci"	Obszary działań: - Utworzenie i prowadzenie żłobka
Fundacja "Generator Kultury"	Obszary działań: Nauka, kultura, ekologia - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
Miejsko-Gminny Klub Sportowy "Białka" w Białej Rawskiej	Obszary działań: Sport, turystyka, wypoczynek - Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
Ochotnicza Straż Pożarna w Białej Rawskiej, Chodnowie, Ossie, Woli-Chojnatej, Grzymkowicach, Babsku, Starej Wsi,	Obszary działań: 1. Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami. 2. Udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń.

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

Dańkowie, Słupcach, Teresinie, Chrząższczewie, Szczukach i Rosławowicach.	3. Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi. 4. Rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej. 5. Wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej. 6. Działania na rzecz ochrony środowiska.
Stowarzyszenie "Nasza Mała Ojczyzna"	Obszary działań: Nauka, kultura, ekologia - Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie - Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego Działalność międzynarodowa, wspólnoty lokalne, aktywność społeczna - Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych
Ludowy Klub Sportowy "Biała Rawska"	Obszary działań: Sport, turystyka, wypoczynek - Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Biała” przy Gimnazjum w Białej Rawskiej	Obszary działań: Sport, turystyka, wypoczynek - Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
Ludowy Klub Sportowy „Wola” w Woli Chojnatej	Obszary działań: Sport, turystyka, wypoczynek - Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
Miejski Klub Sportowy „TRYTON” Biała Rawska	Obszary działań: Sport, turystyka, wypoczynek - Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
Klub Sportowy „Viktoria” – Chrząższczew,	Obszary działań: Sport, turystyka, wypoczynek - Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

Ludowy Klub Sportowy „WULKAN” Wólka Lesiewska	Obszary działań: Sport, turystyka, wypoczynek - Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
Stowarzyszenie Koło Wędkarskie "Złoty Karaś"	Obszary działań: Nauka, kultura, ekologia - Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego
Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych "Fruktus"	Obszary działań: Działalność międzynarodowa, wspólnoty lokalne, aktywność społeczna - Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych
Stowarzyszenie "Albi Artheamus"	Obszary działań: - Działalność edukacyjna, kulturalna, dobroczynna, oświatowa oraz profilaktyka w zakresie ochrony zdrowia i jego zagrożeniom na rzecz rozwoju społeczności regionu, jej aktywizacji i integracji dla podniesienia jakości życia.
Koło Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Białej Rawskiej	Obszary działań: Przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca - Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym

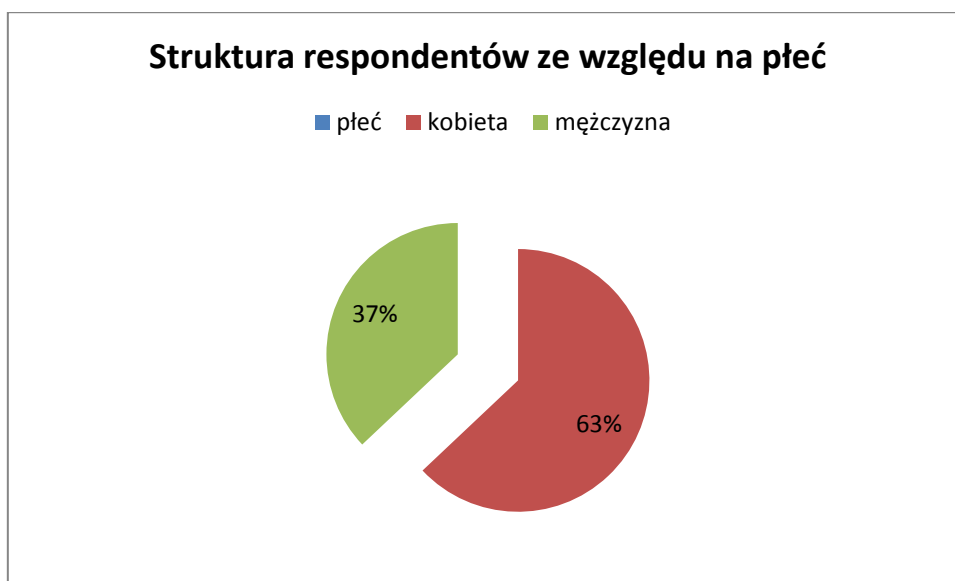
W działalności wyżej wymienionych organizacjach aktywnie biorą udział młodzi ludzie. Coraz więcej młodzieży pragnie zdobywać dalszą wiedzę i wykształcenie na studiach wyższych, co pozytywnie wpływa na rozwój całej gminy. Część młodych na pewno znajdzie swoje miejsce do życia i pracę w większych miastach, lecz wielu pozostanie na terenie gminy i będzie czynnie uczestniczyć w jej życiu.

9. Jakość życia w ujęciu badania opinii mieszkańców Gminy

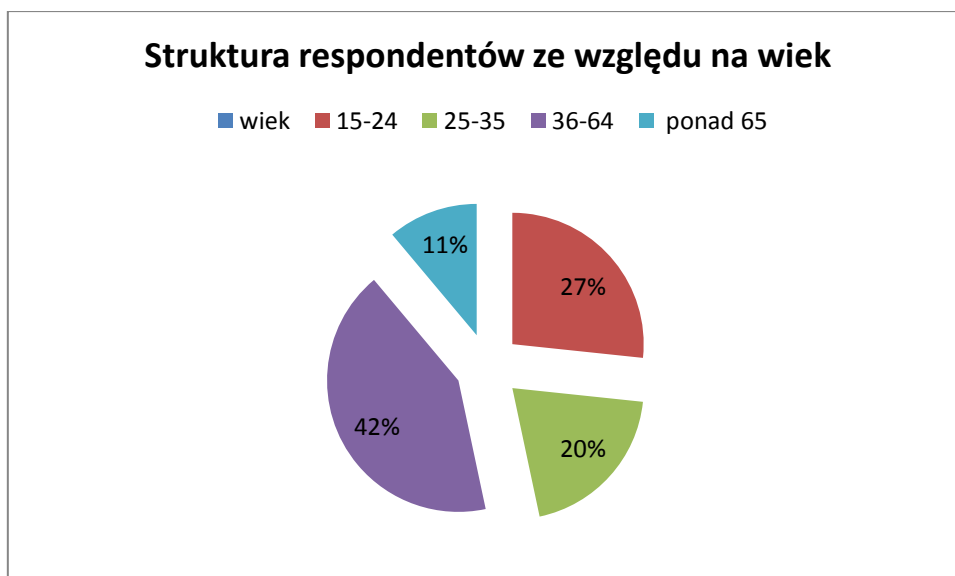
Istotnym elementem obiektywizacji tez i założeń Strategii jest wnikliwe badanie danych zastanych (głównie statystycznych) oraz szeroka konsultacja społeczna. Konsultacja ta obejmuje zarówno instytucje i organizacje zajmujące się problematyką społeczną, jak i podmiot badania czyli społeczeństwo.

Badanie opinii społecznej zrealizowano poprzez przeprowadzenie anonimowej ankiety dotyczącej różnorodnych aspektów życia, definiowania problemów społecznych oraz proponowania ich rozwiązań. Struktura respondentów odzwierciedla pełny przekrój społeczeństwa Gminy. Grupa ta jest zróżnicowana pod względem płci, wieku, wykształcenia, oraz statusu na rynku pracy. Łącznie w badaniu ankietowym udział wzięło 135 osób w opisaney poniżej strukturze. Badanie zostało przeprowadzone w okresie październik-listopad 2016 r.

Płeć	Kobieta	Mężczyzna
	85	50

Wiek	15-24	25-35	36-64	Powyżej 65 lat
	36	27	57	15

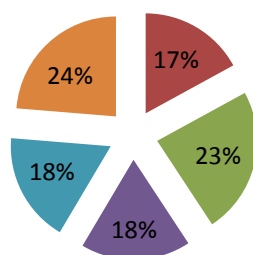

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

Wykształcenie	Podstawowe	Gimnazjalne	Ponadgimnazjalne	Pomaturalne	Wyższe
	23	32	24	24	32

**Struktura respondentów ze względu
na wykształcenie**

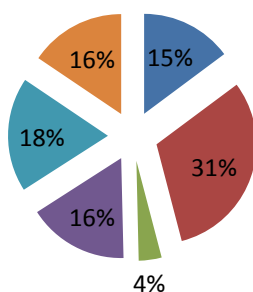
■ wykształcenie ■ podstawowe ■ gimnazjalne
■ ponadgimnazjalne ■ pomaturalne ■ wyższe

Status na rynku pracy					
Niepracujący	Zatrudniony	Pracodawca	Rolnik	Uczeń/Student	Emeryt/Rencista
20	42	5	22	25	21

**Struktura respondentów ze względu
na status na rynku pracy**

■ niepracujący ■ zatrudniony ■ pracodawca
■ rolnik ■ uczeń/student ■ emeryt/rencista

Na podstawie analizy powyższych danych można stwierdzić, że w grupie respondentów dominowały kobiety, w wieku 36-64 lata z wykształceniem gimnazjalnym i wyższym, aktywne na rynku pracy – zatrudnione.

1. Jak Pan/Pani ocenia ogólne warunki życia mieszkańców Miasta i Gminy Biała Rawska? Pytanie ankietowe dotyczące oceny ogólnych warunków życia skonstruowane zostało z myślą o uzyskaniu odpowiedzi „instynktownej” opisującej wrażenie ogólne bez odnoszenia się do szczegółów oceny. Respondenci udzielali tylko jednej odpowiedzi przy użyciu skali bardzo wysoko – wysoko – przeciętnie – nisko - bardzo nisko

Bardzo wysoko	0
Wysoko	17
Przeciętnie	98
Nisko	19
Bardzo nisko	1

Powyższe zestawienie obejmujące wyniki badania ankietowego, wskazuje że wśród mieszkańców Miasta i Gminy Biała Rawska znacząco dominuje „przeciętna” ocena ogólnych warunków życia.

2. Jaki jest Pana/Pani poziom zadowolenia z następujących aspektów życia na terenie Miasta i Gminy Biała Rawska?

Niniejsza część badania ankietowego skierowana była na pozyskanie szczegółowych opinii na temat zadowolenia mieszkańców z wybranych aspektów życia. Wybrano obszary związane z poczuciem komfortu obywatelskiego, usług społecznych, rynku pracy, możliwości rozwoju edukacyjnego oraz poziomu identyfikacji funkcjonowania gminy. Respondenci odpowiedzieli na 20 pytań szczegółowych, przy każdym udzielając tylko jednej odpowiedzi przy użyciu skali bardzo wysoko – wysoko – przeciętnie – nisko - bardzo nisko. W toku badania ankietowego uzyskano poniższe odpowiedzi.

Kategoria	Bardzo wysoki	Wysoki	Przeciętny	Niski	Bardzo niski
Lokalny rynek pracy	0	7	56	58	14
Usługi pomocy społecznej	2	41	61	17	5
Usługi opieki zdrowotnej (lekarze, ośrodki zdrowia)	0	23	76	30	6

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

Bezpieczeństwo mieszkańców	0	30	75	21	5
Warunki mieszkaniowe	0	21	84	23	5
Stan dróg	1	11	68	36	16
Komunikacja publicznymi środkami transportu	0	8	45	49	28
Edukacja przedszkolna	12	46	63	3	5
Szkolnictwo podstawowe	12	41	71	1	3
Szkolnictwo gimnazjalne	11	42	64	6	3
Dostępność do kultury i rozrywki (biblioteka, koncerty, wystawy)	2	30	71	22	9
Dostępność do sportu i rekreacji (place zabaw, szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, boiska sportowe)	2	41	72	12	5
Dostępność poradnictwa specjalistycznego (prawne, psychologiczne, pedagogiczne itp.)	0	16	68	34	11
Dostępność do handlu i usług	10	38	66	11	4
Dostępność do Internetu	13	36	55	20	5
Dostęp do informacji nt. bieżących wydarzeń w Gminie	2	41	70	15	3
Promocja i wizerunek zewnętrzny Gminy	0	38	75	10	5
Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe)	1	18	80	25	2
Organizacja imprez cyklicznych w Gminie	3	41	67	14	3
Poziom aktywności społecznej mieszkańców Gminy	0	10	68	35	13

Analiza danych liczbowych przedstawionych w powyższej tabeli wskazuje, że odpowiedzi respondentów stanowią rozwinięcie i nawiązanie do „przeciętnej” oceny ogólnych warunków życia na terenie Gminy.

Najwięcej ocen bardzo wysokich uzyskały kategorie

- Dostępność do handlu i usług
- Dostępność do Internetu
- Edukacja przedszkolna
- Edukacja podstawowa
- Edukacja gimnazjalna

Najwięcej ocen wysokich uzyskały kategorie:

- Usługi pomocy społecznej
- Edukacja przedszkolna

- Szkolnictwo podstawowe
- Szkolnictwo gimnazjalne
- Dostępność do sportu i rekreacji
- Dostępność do informacji nt. bieżących wydarzeń w Gminie
- Organizacja imprez cyklicznych w Gminie

Najwięcej ocen przeciętnych zyskały kategorie:

- Warunki mieszkaniowe
- Organizacja czasu wolnego
- Usługi opieki zdrowotnej
- Bezpieczeństwo mieszkańców
- Promocja i wizerunek zewnętrzny Gminy

Najwięcej ocen niskich zyskały kategorie

- Lokalny rynek pracy
- Komunikacja publicznymi środkami transportu
- Poziom aktywności społecznej mieszkańców Gminy
- Stan dróg
- Dostępność do poradnictwa specjalistycznego

Najwięcej ocen bardzo niskich zyskały kategorie

- Komunikacja publicznymi środkami transportu
- Lokalny rynek pracy
- Stan dróg
- Dostępność do poradnictwa specjalistycznego
- Poziom aktywności społecznej mieszkańców

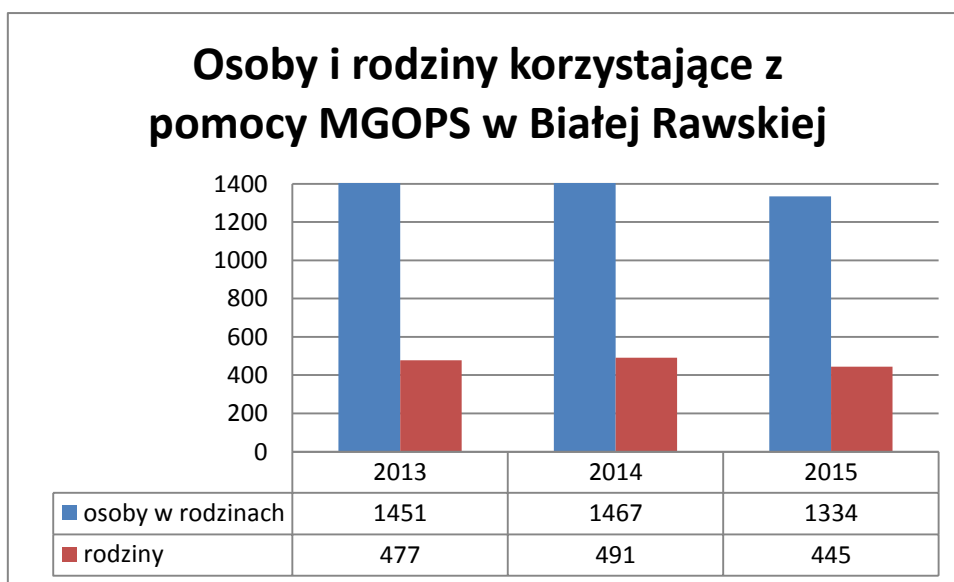
Na podstawie powyższej analizy można przedstawić wnioski, że największy poziom zadowolenia mieszkańców Gminy dotyczy systemu edukacji na wszystkich dostępnych poziomach kształcenia, dostępność do handlu i usług oraz Internetu, usługi pomocy społecznej, oferta kulturalno-oświatowa oraz oferta rekreacyjna.

Obszary deficytowe to: lokalny rynek pracy, komunikacja publicznymi środkami transportu, stan dróg, dostępność od poradnictwa specjalistycznego oraz niski poziom udziału mieszkańców w życiu publicznym Gminy.

V. Problemy społeczne w ujęciu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej²⁵

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Prawo do wsparcia udzielanego przez MGOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które od października 2015 ustalane jest na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie.

*Dane: MGOPS w Białej Rawskiej - ocena zasobów pomocy społecznej 2013-2015

²⁵ Opracowanie na podstawie danych MGOPS w Białej Rawskiej - ocena zasobów pomocy społecznej 2013-2015

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

Z powyższego zestawienia wynika, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej systematycznie spada. Odsetek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy wynosił kolejno w 2013 r. – 12,5 %, 2014 r. – 12,7 % oraz w 2015 r. – 11,62 %.

Struktura świadczeniobiorców MGOPS w Białej Rawskiej	2013	2014	2015
ogółem	557	504	762
kobiety	402	375	495
mężczyźni	155	129	267
osoby trwale korzystające	557	504	762
wiek produkcyjny	440	447	697
wiek poprodukcyjny	117	56	65

*Dane: MGOPS w Białej Rawskiej - ocena zasobów pomocy społecznej 2013-2015

W strukturze osób korzystających z pomocy MGOPS w Białej Rawskiej przeważają kobiety w wieku produkcyjnym. Należy zwrócić uwagę na maksymalną wartość wskaźnika osób długotrwale korzystających. Może to świadczyć o uzależnieniu od systemu wsparcia osób korzystających ze wsparcia MGOPS w Białej Rawskiej i generuje realne zagrożenie trwałym wykluczeniem społecznym tych osób.

Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie MGOPS w Białej Rawskiej	2013	2014	2015
pieniężne			
liczba osób	367	404	325
liczba rodzin	355	392	317
liczba osób w rodzinach	1071	1204	932
niepieniężne			
liczba osób	482	445	655
liczba rodzin	285	272	249
liczba osób w rodzinach	1040	974	655

*Dane: MGOPS w Białej Rawskiej - ocena zasobów pomocy społecznej 2013-2015

Problemy społeczne, z powodu których udzielana jest pomoc są wskazane w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej. W większości przypadków podstawą do udzielenia pomocy jest wystąpienie kilku przesłanek uprawniających do korzystania ze świadczeń (pieniężnych i niepieniężnych) w jednym środowisku. Podstawową jednostką wsparcia w

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

systemie pomocy społecznej jest rodzina. Wsparciem MGOPS obejmowane są rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne.

powody przyznania świadczeń pomocy społecznej przez MGOPS w Białej Rawskiej (rodziny)	2013	2014	2015
ubóstwo	218	209	190
bezrobocie	108	106	99
niepełnosprawność	160	161	146
długotrwała i ciężka choroba	294	303	267
bezradność w sprawach wychowawczo-opiekuńczych	175	157	136
alkoholizm	42	30	26
potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	33	48	61
bezdomność	2	2	1
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	6	4
zdarzenia losowe	3	4	2
przemoc w rodzinie	3	4	2

*Dane: MGOPS w Białej Rawskiej – ocena zasobów pomocy społecznej 2013-2015

Z powyższego zestawienia wynika, że głównym powodem przyznawania pomocy społecznej przez MGOPS w Białej Rawskiej jest długotrwała i ciężka choroba. Długotrwała choroba oznacza utrudnienie, ograniczenie lub uniemożliwienie w pełni sprawnego funkcjonowania w środowisku z uwagi na stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy.

MGOPS w Białej Rawskiej wspiera takie osoby w formie pomocy usługowej, instytucjonalnej oraz finansowej. Osoby dotknięte problemem długotrwałej choroby, które nie są w stanie zaspokoić we własnym zakresie codziennych potrzeb życiowych mają zapewnioną pomoc w formie usług opiekuńczych. W roku 2013 pomocą usługową objęto 51 osób na kwotę 420 942,00 zł, w roku 2014 - 55 osób na kwotę 490 465,00 zł, w roku 2015 – 49 osób na kwotę 468 788,00 zł. W ramach usług opiekuńczych zapewniono klientom pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnację zleconą przez lekarza oraz w miarę możliwości aktywność społeczną.

Osoby wymagające całodobowej opieki ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność niezdolne do samodzielnego funkcjonowania, którym nie można zapewnić niezbędnej

pomocy w formie usług opiekuńczych korzystały z opieki instytucjonalnej. Klienci MGOPS przebywali w domach pomocy społecznej. Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej w 2013 r. wyniosła 139 329,00 zł dla 8 osób, w 2014 r. wyniosła 167 003,00 zł dla 8 osób, natomiast w roku 2015 wyniosła 170 820,00 zł dla 8 osób.

Struktura zasiłków okresowych wypłaconych z tytułu długotrwałej choroby obejmowała: w 2013 r. – 43 świadczenia dla 15 osób na kwotę 18 563,00 zł, w 2014 r. – 79 świadczeń dla 19 osób na kwotę 25 540,00 zł, natomiast w roku 2015 – 51 świadczeń dla 15 osób na kwotę 20 118,00 zł

Problemem powiązany lub wynikającym z długotrwałej i ciężkiej choroby jest niepełnosprawność (czwarta pozycja na liście powodów przyznawania świadczeń pomocy społecznej MGOPS w Białej Rawskiej). Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definicja osoby niepełnosprawnej brzmi: „Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”. Dysfunkcjonalność osób niepełnosprawnych często prowadzi do zjawiska wykluczenia z życia zawodowego i społecznego. Niepełnosprawność jest jednym z powodów, dla których udzielana jest pomoc, zarówno w zakresie ustawy o pomocy społecznej jak i w zakresie ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Wsparcie osób niepełnosprawnych ma charakter finansowy, usługowy i opiekuńczy podobnie jak w przypadku osób chorych długotrwale. Istotnym elementem wsparcia jest także praca socjalna na rzecz włączenia społecznego osób dotkniętych niepełnosprawnością. Działania podejmowane przez pracowników socjalnych mają na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy, zapewnienie osobom uprawnionym usług w ramach pielęgniarstwa opieki środowiskowej, uwrażliwienie społeczności lokalnych na potrzeby niepełnosprawnych, a także rozpowszechnienie idei wolontariatu, wsparcie osób niepełnosprawnych w dostępie do przysługujących uprawnień np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp.

Istotną instytucją działającą na rzecz włączenia społecznego osób niepełnosprawnych jest Środowiskowy Dom Samopomocy w Białej Rawskiej. Osoby niepełnosprawne fizycznie i intelektualnie z terenu Gminy Biała Rawska mają możliwość korzystania z zajęć terapeutycznych. Celem Środowiskowego Domu Samopomocy w Białej Rawskiej jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnienie społecznie aktywnej roli, umożliwienie integracji ze środowiskiem oraz indywidualny rozwój umiejętności, uzdolnień, nauka samodzielności i samoobsługi, zaspokojenie potrzeb bytowych, edukacyjnych i zdrowotnych. Ponadto celem działalności jest to, aby podopieczni poczuli się ważnymi i pełnowartościowymi ludźmi. Szeroka gama prowadzonych terapii ukierunkowana jest na podniesienie poziomu umiejętności osób niepełnosprawnych, odnalezienie ich mocnych stron i ukrytych zdolności. Poprzez bogate życie kulturalne prowadzone w środowisku lokalnym, uczestnictwo w licznych konkursach, wystawach, festynach, wycieczkach itp. SDS dąży do poprawy wizerunku osób niepełnosprawnych w środowisku. Środowiskowy Dom Samopomocy w Białej Rawskiej zabezpiecza szeroko pojętą pomoc psychologiczną oraz realizuje zajęcia w pracowniach:

- plastyczno-technicznej
- informatyczno-artystycznej
- aktywności ruchowej
- kulinarnej
- fizjoterapeutycznej²⁶

Liczba osób korzystających z ośrodka wsparcia na koniec 2015 r. wynosiła 30 osób.

Struktura zasiłków okresowych wypłaconych z tytułu niepełnosprawności obejmowała: w 2013 r. – 23 świadczenia dla 8 osób na kwotę 10 075,00 zł, w 2014 r. – 11 świadczeń dla 4 osób na kwotę 3 233,00 zł, natomiast w roku 2015 – 18 świadczeń dla 6 osób na kwotę 7 438,00 zł.

Na drugim miejscu wśród powodów przyznawania świadczeń pomocy społecznej w MGOPS w Białej Rawskiej jest ubóstwo. Ubóstwo jest definiowane jako sytuacja, w której jednostka (osoba, rodzina, gospodarstwo domowe) nie dysponuje wystarczającymi środkami

²⁶ Źródło: sdsbialarawska.pl

pozwalającymi na zaspokojenie jej potrzeb. Ludzie żyją w ubóstwie jeżeli ich dochód i zasoby są tak niskie, że uniemożliwią im to osiągnięcie poziomu życia uznawanego w ich społeczeństwie za minimalnie akceptowalny. Są oni często wykluczeni i zmarginalizowani w stosunku do aktywności (gospodarczych, społecznych i kulturalnych), które są normą dla innych, a ich dostęp do praw podstawowych może być ograniczony. Czynnikiem szczególnie sprzyjającym występowaniu zjawiska ubóstwa jest bezrobocie, wielodzietność, niezaradność i niskie kwalifikacje zawodowe.

MGOPS w Białej Rawskiej podejmuje działania na rzecz ograniczania skutków ubóstwa poprzez kompleksowe wsparcie rodzin w formie udzielania pomocy finansowej oraz rzeczowej. Istotnym czynnikiem tego wsparcia jest realizacja programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W ramach tego programu:

- w 2013 r. wydatkowano kwotę 203 867,00 zł na opłacenie posiłków dla 425 osób,
- w 2014 r. wydatkowano kwotę 165 736,00 zł na opłacenie posiłków dla 389 osób,
- w 2015 r. wydatkowano kwotę 198 527,00 zł na opłacenie posiłków dla 402 osób.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowi trzecią pozycję na liście przyczyn przyznawania świadczeń pomocy społecznej w Gminie Biała Rawska. Działania MGOPS są zorientowane na wzmacnianie funkcji rodziny jako podstawowej instytucji wychowawczej kształtującej postawy etyczne i społeczne człowieka. Znaczną grupę klientów MGOPS w Białej Rawskiej stanowią rodziny, które borykają się z trudnościami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Bezradność ta wynika z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Pomoc MGOPS w takich przypadkach zmierza do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, bezradności

w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemach wychowawczych w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniających się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości. Od 2014 roku MGOPS w Białej Rawskiej wspiera rodziny dysfunkcyjne poprzez zatrudnienie asystenta rodziny. W 2014 roku asystent rodziny objął pomocą 11 rodzin, natomiast w roku 2015 - 10 rodzin z terenu Gminy Biała Rawska.

Istotnym elementem wspierania dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych jest działalność Świetlicy Środowiskowej, która działa od 2012 roku przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Działalność Świetlicy skierowana jest na kształtowanie pozytywnych wzorców społecznych poprzez:

- zapobiegania „nudzie”, tworzenie miejsce, w którym młodzi ludzie mogliby się czuć bezpiecznie respektując normy społeczne
- zapewnienie dzieciom i młodzieży wartościowego spędzania czasu wolnego
- pomoc w odrabianiu lekcji
- wzmocnienie bezpieczeństwa i poczucia własnej wartości
- nauczanie radzenia sobie w trudnych sytuacjach
- zwiększenie umiejętności związanych z dbaniem o własny rozwój i zaspokajaniem własnych potrzeb
- zbudowanie systemu oparcia i ochrony siebie
- edukacja z zakresu profilaktyki uzależnień²⁷

W 2016 Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Rawskiej rozpoczął realizację projektu „Równe szanse” w ramach Osi IX, działanie IX.2 Usługi na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

Celem projektu jest poszerzenie zakresu działania świetlicy środowiskowej w Białej Rawskiej w okresie 01.05.2016-30.04.2018 roku, dla 45 dzieci (25K, 20M) pochodzących z rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, żyjących na terenie miasta i gminy Biała Rawska, a dzięki temu ograniczenie dziedziczenia i wykluczenia społecznego wśród dzieci. W ramach projektu realizowane są zadania na rzecz: zwiększenia liczby miejsc na

²⁷ Źródło: www.swietalicasrodowiskowa.bialarawska.pl

światlicy i wydłużenia godzin pracy świetlicy oraz organizacja korepetycji, organizacja zajęć aktorskich, tanecznych, kursu szyci i kroju, informatyki, a także zapewnienie posiłków w okresie wakacji.

W 2013 r. wartość zasiłków i dodatków do zasiłków rodzinnych wyniosła 2.168.130,00 zł, w 2014 r. – 1.986.801,00 zł, natomiast w roku 2015 r. – 1.979.701,00 zł.

Na piątym miejscu wśród powodów przyznania świadczeń pomocy społecznej MGOPS w Białej Rawskiej występuje bezrobocie. Dezaktywacja zawodowa generuje istotne deficyty osobiste, rodzinne i społeczne. W perspektywie indywidualnej jest to przede wszystkim spadek poczucia własnej wartości, brak motywacji do działania, izolacja społeczna. W perspektywie funkcjonowania rodziny jest to niemożność zabezpieczenia bytu materialnego, która skłania do korzystania z pomocy instytucji zewnętrznych. Brak pracy przekłada się także na zaburzenie tradycyjnego modelu działania rodziny opartego na autorytecie rodziców jako gwaranta bezpieczeństwa finansowego rodziny. Frustracja osób bezrobotnych przekłada się często na tendencję do nadużywania alkoholu oraz zachowania agresywne. W przypadku bezrobocia długotrwałego czynniki te utrwalają się powodując uzależnienie od systemu pomocy.

MGOPS w Białej Rawskiej podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania i ograniczania skutków bezrobocia. Osoby bezrobotne uzyskują wsparcie w formie świadczeń pieniężnych (zasiłki), niepieniężnych (pomoc rzeczowa) oraz w formie pracy socjalnej. W latach 2013-2014 na terenie Gminy Biała Rawska zrealizowano projekt systemowy MGOPS „Wracam do pracy. Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu 16 podopiecznych MGOPS zostało objętych kompleksowym wsparciem szkoleniowo-doradczym skierowanym na nabycie kompetencji społecznych i kwalifikacji zawodowych niezbędnych do pełnej reintegracji z rynkiem pracy.

Struktura zasiłków okresowych wypłaconych z tytułu bezrobocia obejmowała: w 2013 r. – 73 świadczenia na kwotę 31 934,00 zł, w 2014 r. – 76 świadczeń na kwotę 30 894,00 zł, natomiast w roku 2015 – 86 świadczeń kwotę 41 466,00 zł

Statystyczna diagnoza problemów społecznych opiera się na twardych danych liczbowych i nie uwzględnia perspektywy „danych wrażliwych”. Do kategorii problemów społecznych

niechętnie deklarowanych należy przemoc w rodzinie oraz alkoholizm. Niewielka liczba rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej MGOPS z tych powodów wynika z braku identyfikacji problemu w lub poczucia wstydu lub strachu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Rawskiej jest koordynatorem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014 -2018

Przemoc definiowana jest jako jednorazowe albo powtarzające się działanie lub zaniechanie naruszające prawa osobiste członków rodziny, w szczególności narażające na niebezpieczeństwo utraty życia i zdrowia, naruszające godność, nietykalność cielesną, wolność. Powodujące szkody na zdrowiu fizycznym i psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Biała Rawska działa Zespół Interdyscyplinarny. Głównym celem Zespołu Interdyscyplinarnego jest efektywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. Celami szczegółowymi są:

- poprawa skuteczności działań instytucji uprawnionych do przeciwdziałania przemocy,
- określenie kompetencji instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- wypracowanie wspólnej płaszczyzny w podejmowaniu działań naprawczych,
- efektywne reagowanie instytucji pomocowych na sytuacje kryzysowe jako potencjalne i realne zagrożenia dla funkcjonowania rodzin, w tym efektywna pomoc w sytuacjach przemocy,
- szybkie i skuteczne wdrażanie zaplanowanych działań²⁸.

W 2015 r. liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wynosiła 122 osoby. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” wynosiła 27. Stanowi to wzrost wobec roku poprzedzającego. W 2014 r. liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie 40 osób. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” wynosiła 20²⁹.

²⁸ Źródło: www.mgops.bialarawska.pl

²⁹ Dane: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2014, 2015

Alkoholizm – jedna z przyczyn przyznawania świadczeń pomocy społecznej w Białej Rawskiej - stanowi poważny problem natury medycznej i społecznej. Dotyczy bowiem nie tylko osoby uzależnionej od alkoholu, ale też wszystkich bliskich. W rodzinach z problemem alkoholowym obserwuje się niezaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dzieci. W konsekwencji powoduje ich większą podatność na niedostosowanie społeczne. Można wręcz mówić o zjawisku „diedziczenia alkoholizmu”. Niewielka liczba rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej MGOPS wynika z braku identyfikacji problemu w lub poczucia wstydu lub strachu członków tych rodzin. Działania MGOPS w związku z problemem alkoholizmu mają charakter komplementarny do pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zakres pomocy społecznej skupia się wokół podjęcia terapii przez osobę uzależnioną oraz złagodzenia skutków dysfunkcji rodzinnych powstałych w jej środowisku poprzez wsparcie finansowe i rzeczowe.

Działania w zakresie profilaktyki uzależnień i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie Gminy Biała Rawska zostały podzielone na następujące obszary

- działalność Punktu konsultacyjnego w Klubie Abstynenta „Przedwiośnie”
- udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, przemocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych
- podejmowanie interwencji prawnych

Dane ze statystyk Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za 2015 r. :

1. Rozmowy motywacyjne przeprowadzone przez GKRPA – 49,
2. Liczba osób biorących udział w mitingach – 15/20 raz w tygodniu
3. Liczba złożonych wniosków o leczenie odwykowe – 49
4. Liczba spraw skierowanych do Sądu Rejonowego – 24
5. Liczba posiedzeń Komisji - 13

W działającym na terenie Miasta i Gminy Punkcie Konsultacyjnym udzielono 319 porad z zakresu motywowania do leczenia, wsparcia psychologicznego, interwencji kryzysowej, terapii indywidualnej, psychoedukacji.

Wartość wydatków Gminy w rozdziale „Przeciwdziałanie alkoholizmowi” wynosiła w 2013 r. – 234 207 zł, w 2014 r. – 256 000 zł, w 2015 r. – 259 500 zł³⁰

VI. Problemy społeczne w ujęciu instytucji kreowania i wdrażania polityki społecznej

Inicjującą formą diagnozy badania problemów społecznych na terenie Gminy była konsultacja przedstawicieli środowisk odpowiedzialnych za kreowanie i wdrażanie polityki społecznej. Konsultacje przeprowadzono w formie anonimowej ankiety we wrześniu 2016 r.

1. Struktura respondentów:

Urząd Miasta i Gminy, w tym jednostki organizacyjne (np. MGOPS, placówki szkolne, placówki kultury i inne) - 9

Radny - 14

Sołtys - 23

Organizacja pozarządowa - 2

Dzielnicy – 1

Kościół - 0

Inne - 0

2. Struktura odpowiedzi na pytanie: Jakie Pana/Pani zdaniem problemy społeczne występują najczęściej na terenie Miasta i Gminy Biała Rawska?

Nazwa problemu społecznego	Zaznaczenie odpowiedzi
ubóstwo	8
marginalizacja i wykluczenie społeczne	5
niski poziom aktywności społecznej	27
przemoc w rodzinie	10
alkoholizm	24
uzależnienia od środków psychoaktywnych	6
uzależnienia od współczesnych środków komunikacji (Internet, telefonia komórkowa, komputer)	27

³⁰ Źródła: Sprawozdania w realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za lata 2013-2015

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

zaniedbanie rozwoju dziecka i młodzieży	9
problemy opiekuńczo-wychowawcze	11
potrzeba ochrony macierzyństwa	5
bezrobocie	16
niepełnosprawność	5
długotrwała choroba	4
starzenie się społeczeństwa	23
emigracja zarobkowa osób młodych i wykształconych	23
bezradność życiowa	10
bezdomność	5
brak lokalnych zasobów ludzkich do pracy zarobkowej	14
wzrost agresji	8
samotne wychowywanie dzieci	8
depopulacja	3
rozluźnienie więzi rodzinnych i społecznych	16
przestępczość	7
klęski żywiołowe lub ekologiczne	23
Inne (proszę nazwać)	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje na konieczność realizacji programów rozwiązywania problemów społecznych w obszarach:

- wspierania prawidłowego funkcjonowania rodziny
- włączenia społecznego osób starszych
- utrzymania osób młodych w środowisku Gminy
- wspierania aktywności społecznej mieszkańców
- przeciwdziałania i łagodzenia skutków patologii społecznych
- wdrożenia programów łagodzenia skutków klęsk ekologicznych

VII. Problemy społeczne w ujęciu badania opinii mieszkańców Gminy

Problemy społeczne z perspektywy mieszkańców Gminy zostały zbadane poprzez uzyskanie odpowiedzi na 15 pytań głównych dotyczących definiowania, diagnozowania oraz sposobów rozwiązywania problemów społecznych na terenie Miasta i Gminy. Pytania miały charakter wielokrotnego wyboru oraz wypowiedzi o charakterze otwartym. Ankieta została przeprowadzona w październiku – listopadzie 2016 r.

Badanie obejmuje szerszą wypowiedź społeczną na temat przyczyn i sposobów rozwiązywania głównych problemów społecznych zdefiniowanych przez samych respondentów oraz wskazanych przez analizę danych MGOPS w Białej Rawskiej, jako głównej instytucji pomocy społecznej. Omówione zostały zagadnienia – ubóstwa, bezrobocia,

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

starzenia się społeczeństwa, niepełnosprawności, problemów dzieci i młodzieży, głównych patologii i dysfunkcji społecznych oraz niskiej partycypacji społecznej.

Jakie Pana/Pani zdaniem problemy społeczne występują najczęściej na terenie Miasta i Gminy Biała Rawska? (maksymalnie 10)	
Nazwa problemu społecznego	Liczba odpowiedzi
Ubóstwo	36
Marginalizacja i wykluczenie społeczne	15
Niski poziom aktywności społecznej	65
Przemoc w rodzinie	25
Alkoholizm	109
Uzależnienia od środków psychoaktywnych	33
Uzależnienia od współczesnych środków komunikacji (Internet, telefonia komórkowa, komputer)	69
Zaniedbanie rozwoju dziecka i młodzieży	18
Problemy opiekuńczo-wychowawcze	34
Potrzeba ochrony macierzyństwa	16
Bezrobocie	67
Niepełnosprawność	17
Długotrwała choroba	17
Starzenie się społeczeństwa	67
Emigracja zarobkowa osób młodych i wykształconych	78
Bezradność życiowa	45
Bezdomność	4
Brak lokalnych zasobów ludzkich do pracy zarobkowej	39
Wzrost agresji	30
Samotne wychowywanie dzieci	23
Depopulacja	12
Rozluźnienie więzi rodzinnych i społecznych	39
Przestępczość	17
Inne (proszę nazwać)	
• Wtrącanie się Kościoła • Bezradność Burmistrza i jego ekipy • Brak miejsc pracy dla ludzi z wyższym wykształceniem	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy **dziesięć najbardziej istotnych problemów społecznych stanowią w kolejności:**

- **(109) alkoholizm**
- **(78) emigracja zarobkowa ludzi młodych i wykształconych**
- **(69) uzależnienia od współczesnych środków komunikacji**
- **(67) starzenie się społeczeństwa**
- **(67) bezrobocie**
- **(65) niski poziom aktywności społecznej**
- **(45) bezradność życiowa**
- **(39) brak lokalnych zasobów do pracy zarobkowej**
- **(39) rozluźnienie więzi społecznych i rodzinnych**

Jakie Pana/Pani zdaniem Instytucje są odpowiedzialne za rozwiązywanie wskazanych powyżej problemów społecznych?	
Nazwa Instytucji	Liczba odpowiedzi
Władze centralne – Rząd	58
Władze lokalne – Burmistrz	92
Radni	50
Organizacje kościelne i wyznaniowe	19
Organizacje pożytku publicznego – Stowarzyszenia i Fundacje	29
Jednostki systemu edukacji – szkoły	45
Policja	47
Powiatowy Urząd Pracy	54
Jednostki pomocy socjalnej – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	67
Osoby dotknięte problemem we własnym zakresie	24
Grupy samopomocy	8
Inne	
• Brak odpowiedzi	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy **pięcioma najważniejszymi Instytucjami odpowiedzialnymi za rozwiązywanie problemów społecznych są w kolejności:**

- **(92) Władze lokalne – Burmistrz**
- **(67) Jednostki pomocy socjalnej – MGOPS**
- **(58) Władze centralne – Rząd**

- **(54) Powiatowy Urząd Pracy**
- **(50) Radni**

Jakie Pana/Pani zdaniem czynniki powodują problem ubóstwa na terenie Miasta i Gminy Biała Rawska?	
Nazwa czynnika	Liczba odpowiedzi
Bezrobocie	69
Uzależnienia	75
Niezaradność życiowa	67
Długotrwała choroba	33
Niepełnosprawność	21
Bezdomność	8
Niska motywacja do zmiany sytuacji życiowej	72
Dysfunkcje rodziny	34
Niskie dochody z pracy zarobkowej	58
Inne	
• Nie ma z kim zostawić małych dzieci	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy pięcioma najważniejszymi czynnikami generującymi ubóstwo są w kolejności:

- **(75) Uzależnienia**
- **(72) Niska motywacja do zmiany sytuacji życiowej**
- **(69) Bezrobocie**
- **(67) Niezaradność życiowa**
- **(58) Niskie dochody z pracy zarobkowej**

Jakie Pana/Pani zdaniem należy podjąć środki zaradcze na rzecz eliminacji lub ograniczenia problemu ubóstwa na terenie Miasta i Gminy Biała Rawska?	
Nazwa środka zaradczego	Liczba odpowiedzi
Środki materialne i finansowe wspierania rodzin i osób w trudnej sytuacji życiowej	62
Specjalistyczne poradnictwo na rzecz rodzin z dysfunkcjami	38
Specjalistyczne poradnictwo na rzecz podnoszenia umiejętności i kompetencji życiowych	39
Bezpłatne dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach	61
Zwiększenie dostępu do opieki zdrowotnej	57
Zwiększenie dostępności do zatrudnienia poprzez tworzenie nowych miejsc	75

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

pracy	
Terapie uzależnień	52
Wzrost oferty szkoleń dla osób pozostających bez zatrudnienia w celu nabycia lub zmiany kwalifikacji zawodowych	44
Wsparcie i promocja instytucji świadczących pomocy na rzecz osób pozostających w ubóstwie	32
Inne • Pomoc w znalezieniu roboty • Pomoc Kościoła • Nie finansować rodzin uzależnionych od używek, alkoholu, dopalaczy	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy **pięcioma najważniejszymi czynnikami eliminującymi lub ograniczającymi ubóstwo są w kolejności:**

- **(75) Zwiększenie dostępności do zatrudnienia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy**
- **(62) Środki materialne i finansowe wspierania rodzin i osób w trudnej sytuacji życiowej**
- **(61) Bezpłatne dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach**
- **(57) Zwiększenie dostępu do opieki zdrowotnej**
- **(52) Terapie uzależnień**

Jakie Pana/Pani zdaniem problemy dotyczą osoby starsze na terenie Miasta i Gminy Biała Rawska?	
Nazwa problemu	Liczba odpowiedzi
Choroby	110
Niepełnosprawność	50
Samotność	83
Niskie świadczenia emerytalno-rentowe	89
Niska aktywność i marginalizacja społeczna	27
Ograniczony dostęp do środków transportu	50
Brak opieki ze strony rodziny	52
Trudności w załatwianiu spraw urzędowych	50
Utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów	66
Brak lub niski kompetencje z zakresie umiejętności korzystania z nowoczesnych narzędzi komunikacji (telefon komórkowy, komputer, Internet, karty płatnicze itp.)	43

Trudne warunki mieszkaniowe	29
Zaburzone poczucie bezpieczeństwa	22
Inne	
• Brak odpowiedzi	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy **pięcioma najpoważniejszymi problemami osób starszych są w kolejności:**

- **(110) Choroby**
- **(89) Niskie świadczenia emerytalno-rentowe**
- **(83) Samotność**
- **(66) Utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów**
- **(50) Niepełnosprawność/Trudności w załatwianiu spraw urzędowych/
Ograniczony dostęp do środków transportu**

Jakie Pana/Pani zdaniem należy podjąć środki zaradcze na rzecz eliminacji lub ograniczenia problemów osób starszych terenie Miasta i Gminy Biała Rawska?	
Nazwa środka zaradczego	Liczba odpowiedzi
Zwiększenie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej	80
Zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej i rehabilitacji	98
Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych	54
Tworzenie i wdrażania programów profilaktyki zdrowotnej	32
Zwiększenie dostępu do usług prawnych	29
Udostępnienie pomocy przy załatwianiu spraw urzędowych	41
Wspieranie i promocja instytucji świadczących pomoc na rzecz osób starszych	51
Tworzenie klubów seniorów	41
Tworzenie i wdrażanie ofert edukacyjnych skierowanych do osób starszych np. Uniwersytet Trzeciego Wieku	27
Działania na rzecz włączania osób starszych w życie społeczne	48
Inne	
• Dom dziennego pobytu dla osób starszych i samotnych • Dom pomocy społecznej	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy **pięcioma najpoważniejszymi czynnikami eliminacji lub ograniczenia problemów osób starszych są w kolejności:**

- **(98) Zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej i rehabilitacji**
- **(80) Zwiększenie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej**

- **(54) Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych**
- **(51) Wspieranie i promocja instytucji świadczących pomoc na rzecz osób starszych**
- **(48) Działania na rzecz włączenia osób starszych w życie społeczne**

Jakie Pana/Pani zdaniem problemy dotyczą osoby chore i niepełnosprawne na terenie Miasta i Gminy Biała Rawska?	
Nazwa problemu	Liczba odpowiedzi
Utrudniony dostęp do edukacji	15
Utrudniony dostęp do zatrudnienia	79
Utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i rehabilitacji	82
Izolacja i wykluczenie społeczne	49
Bariery komunikacyjne i architektoniczne	50
Brak możliwości korzystania z pełni praw obywatelskich i społecznych	11
Poczucie samotności i bezradności	63
Brak dostępu do usług opiekuńczych	23
Inne	
• Brak odpowiedzi	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy **pięcioma najpoważniejszymi problemami osób chorych i niepełnosprawnych są w kolejności:**

- **(82) Utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i rehabilitacji**
- **(79) Utrudniony dostęp do zatrudnienia**
- **(63) Poczucie samotności i bezradności**
- **(50) Bariery komunikacyjne i architektoniczne**
- **(49) Izolacja i wykluczenie społeczne**

Jakie Pana/Pani zdaniem należy podjąć środki zaradcze na rzecz eliminacji lub ograniczenia problemów osób chorych i niepełnosprawnych na terenie Miasta i Gminy Biała Rawska?	
Nazwa środka zaradczego	Liczba odpowiedzi
Likwidacja barier w obiektach infrastruktury miejskiej	48
Wspomaganie w poszukiwaniu miejsc pracy	84
Pełen dostęp do opieki medycznej, rehabilitacji i pomocy społecznej	87
Wzrost dostępu do usług opiekuńczych	44

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

Zapewnienie równych szans w zakresie dostępu do edukacji, kultury, sportu	41
Działania na rzecz włączenia społecznego osób z niepełnosprawnościami	51
Wsparcie i promocja instytucji świadczących pomoc na rzecz osób z niepełnosprawnościami	32
Inne	
• Brak odpowiedzi	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy **pięcioma najpoważniejszymi czynnikami eliminacji lub ograniczenia problemów osób niepełnosprawnych są w kolejności:**

- **(87) Pełen dostęp do opieki medycznej, rehabilitacji i pomocy społecznej**
- **(84) Wspomaganie w poszukiwaniu miejsc pracy**
- **(48) Likwidacja barier w obiektach infrastruktury miejskiej**
- **(44) Wzrost dostępu do usług opiekuńczych**

Jakie Pana/Pani zdaniem negatywne zjawiska społeczne dotyczą dzieci i młodzież na terenie Miasta i Gminy Biała Rawska ?	
Nazwa zjawiska społecznego	Liczba odpowiedzi
Brak pozytywnych wzorców i autorytetów moralnych	43
Przemoc domowa	16
Stosowanie używek – alkohol i papierosy	83
Stosowanie narkotyków i dopalaczy	38
Uzależnienie od komputera, Internetu, telefonu komórkowego	88
Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu	49
Chuligaństwo i przestępczość	32
Demoralizacja	16
Bezproduktywne spędzanie wolnego czasu	70
Ograniczony dostęp do placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych	29
Zaniedbanie wychowawcze	48
Niska aktywność społeczna	39
Inne	
• Brak odpowiedzi	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy **pięcioma najpoważniejszymi negatywnymi zjawiskami społecznymi dotyczącymi dzieci i młodzież są w kolejności:**

- **(88) Uzależnienie od komputera, Internetu, telefonu komórkowego**
- **(83) Stosowanie używek – alkohol i papierosy**

- **(70) Bezproduktywne spędzanie wolnego czasu**
- **(49) Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu**
- **(46) Zaniedbanie wychowawcze**

Jakie Pana/Pani zdaniem należy podjąć środki zaradcze na rzecz eliminacji lub ograniczenia problemów społecznych dotyczących dzieci i młodzież terenie Miasta i Gminy Biała Rawska?	
Nazwa środka zaradczego	Liczba odpowiedzi
Wspieranie rodziny w sprawowaniu jej podstawowych funkcji poprzez zapewnienie pomocy jej członkom	48
Poprawa wzajemnej komunikacji w relacjach rodzice-dzieci	53
Organizowanie wolnego czasu dla dzieci i młodzieży	79
Wdrażanie programów profilaktyki uzależnień w szkołach	67
Zapewnienie w każdej szkole pomocy psychologa i pedagoga	65
Wspieranie i promocja instytucji powołanych do świadczenia pomocy na rzecz dzieci i młodzieży	42
Zwiększenie dostępu do placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych	46
Treningi kompetencji osobistych i społecznych	18
Społeczna negacja wobec stosowania używek przez dzieci i młodzież	42
Inne	
• Brak odpowiedzi	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy pięcioma najpoważniejszymi czynnikami ograniczającymi lub eliminującymi negatywne zjawiska społeczne dotyczącymi dzieci i młodzież są w kolejności:

- **(79) Organizowanie wolnego czasu dla dzieci i młodzieży**
- **(67) Wdrażanie programów profilaktyki uzależnień w szkołach**
- **(65) Zapewnienie w każdej szkole pomocy psychologa i pedagoga**
- **(53) Poprawa wzajemnej komunikacji w relacjach rodzice-dzieci**
- **(48) Wspieranie rodziny w sprawowaniu jej podstawowych funkcji poprzez zapewnienie pomocy jej członkom**

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

Jakie Pana/Pani zdaniem są przyczyny występowania problemu bezrobocia na terenie Miasta i Gminy Biała Rawska?	
Nazwa przyczyny bezrobocia	Liczba odpowiedzi
Brak miejsc pracy w Gminie	81
Trudności w dojeździe do pracy	59
Niechęć do podjęcia zatrudnienia	57
Brak warunków do podjęcia działalności gospodarczej	29
Problem z zapewnieniem opieki dla dziecka/osoby zależnej	50
Brak doświadczenia zawodowego	37
Niedostateczne kwalifikacje zawodowe	40
Niskie wynagrodzenia	82
Brak organizacji wspomagających proces poszukiwania pracy	26
Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy	19
Inne • Działanie firm, które wykluczają pomniejsze sklepy • Wysokie świadczenia socjalne dla bezrobotnych alkoholików	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy pięcioma najpoważniejszymi czynnikami powodującymi bezrobocie są w kolejności:

- **(82) Niskie wynagrodzenia**
- **(81) Brak miejsc pracy w Gminie**
- **(59) Trudności w dojeździe do pracy**
- **(57) Niechęć do podjęcia zatrudnienia**
- **(50) Problem z zapewnieniem opieki do dziecka/osoby zależnej**

Jakie Pana/Pani zdaniem należy podjąć środki zaradcze na rzecz eliminacji lub ograniczenia problemu bezrobocia terenie Miasta i Gminy Biała Rawska ?	
Nazwa środka zaradczego	Liczba odpowiedzi
Tworzenie i wdrażanie kompleksowych programów szkoleniowo-doradczych skierowanych na integrację z rynkiem pracy osób pozostający poza zatrudnieniem	48
Promowanie elastycznych form zatrudnienia umożliwiających godzenie pracy zawodowej i życia rodzinnego	53
Zapewnienie opieki instytucjonalnej dla dzieci i osób zależnych	45
Promocja zatrudnienia oraz wspomaganie przedsiębiorczości w gminie	45
Wsparcie firm działających lokalnie w celu organizowania nowych miejsc pracy	67
Dostosowanie systemu szkolnictwa do wymogów rynku pracy	57
Pozyskiwanie środków zewnętrznych na inwestycje generujące tworzenie	58

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE BIAŁA RAWSKA NA LATA 2016-2022

miejsc pracy	
Wdrażanie programów zatrudnienia subsydiowanego oraz płatnych staży zawodowych	34
Wsparcie i promocja instytucji działających w obszarze rynku pracy	25
Inne	
Brak odpowiedzi	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy **pięcioma najważniejszymi czynnikami powodującymi ograniczenie lub eliminację bezrobocia są w kolejności:**

- **(67) Wsparcie firm działających lokalnie w celu organizowania nowych miejsc pracy**
- **(58) Pozyskiwanie środków zewnętrznych na inwestycje generujące tworzenie miejsc pracy**
- **(57) Dostosowanie szkolnictwa do wymogów rynku pracy**
- **(53) Promowanie elastycznych form zatrudnienia umożliwiających godzenie pracy i życia rodzinnego**
- **(48) Tworzenie i wdrażanie kompleksowych programów szkoleniowo-doradczych skierowanych na integrację z rynkiem pracy osób pozostających poza zatrudnieniem**

Jakie Pana/Pani zdaniem na terenie Miasta i Gminy Biała Rawska występują dysfunkcje rodziny?	
Nazwa problemu	Liczba odpowiedzi
Zaniedbanie rozwoju dziecka	28
Trudności opiekuńczo-wychowawcze	44
Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego	36
Rodziny niepełne	46
Rozluźnienie więzi rodzinnych	53
Problem przemocy w rodzinie	26
Problem uzależnień w rodzinie	71
Dziedziczenie negatywnych postaw społecznych	51
Niski poziom włączenia społecznego	28
Niski poziom dochodów rodziny	76
Inne	
Brak odpowiedzi	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy pięcioma najpoważniejszymi czynnikami powodującymi dysfunkcje rodziny są w kolejności:

- (76) Niski poziom dochodów rodziny
- (71) Problem uzależnień w rodzinie
- (53) Rozluźnienie więzi rodzinnych
- (51) Dziedziczenie negatywnych postaw społecznych
- (46) Rodziny niepełne

Jakie Pana/Pani zdaniem należy podjąć działania na rzecz eliminacji lub ograniczenia problemów dysfunkcji rodziny na terenie Miasta i Gminy Biała Rawska?	
Nazwa działania	Liczba odpowiedzi
Tworzenie i wdrażanie programów wsparcia i pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.	44
Tworzenie i wdrażanie programów pomocy i wsparcia osobom uzależnionym i współuzależnionym w rodzinie.	59
Tworzenie i wdrażanie programów wsparcia i pomocy rodzinie zagrożonej bezrobociem, biedą i ubóstwem, wykluczeniem społecznym.	72
Tworzenie i wdrażanie programów wsparcia i pomocy matkom samotnie wychowującym dziecko	64
Tworzenie oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	57
Tworzenie i wdrażanie programów ograniczania bezradności opiekuńczo-wychowawczej	29
Tworzenie i wdrażanie programów podnoszenie kompetencji prowadzenia gospodarstwa domowego	26
Tworzenie i wdrażanie programów aktywności i włączenia społecznego rodzin	24
Udostępnienie możliwości korzystania z poradnictwa specjalistycznego - psycholog, pedagog, prawnik	40
Tworzenie i wdrażanie programów aktywizacji zawodowej.	33
Rozwój i wsparcie instytucji działających na rzecz wspierania rodziny.	39
Inne	
• Brak odpowiedzi	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy pięcioma najważniejszymi działaniami na rzecz eliminacji lub ograniczenia problemów dysfunkcji rodziny są w kolejności:

- (72) Tworzenie i wdrażanie programów wsparcia i pomocy rodzinie zagrożonej bezrobociem, biedą i ubóstwem, wykluczeniem społecznym

- **(64) Tworzenie i wdrażanie programów wsparcia i pomocy matkom samotnie wychowującym dziecko**
- **(59) Tworzenie i wdrażanie programów pomocy i wsparcia osobom uzależnionym i współuzależnionym w rodzinie**
- **(57) Stworzenie oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży**
- **(44) Tworzenie i wdrażanie programów wsparcia i pomocy rodzinom dotkniętym przemocą**

Jakie są Pana/Pani zdaniem przyczyny niskiej aktywności społecznej mieszkańców Miasta i Gminy Biała Rawska?	
Nazwa przyczyny	Liczba odpowiedzi
Niski poziom zaufania do władzy	52
Ograniczenia finansowe	60
Ograniczenia zdrowotne	29
Pesymizm i zniechęcenie do działania	72
Niedostosowanie podejmowanych działań do potrzeb lokalnej społeczności	17
Niski poziom świadomości o potrzebie aktywności społecznej	53
Niedostateczny poziom informacji o działaniach na rzecz podnoszenia aktywności społecznej mieszkańców	22
Słabo rozwinięta infrastruktura społeczna	26
Niewystarczająca liczba liderów lokalnych	30
Uboga oferta usług rekreacji i wypoczynku	36
Niski poziom identyfikacji z regionem zamieszkania	18
Mała intensywność i różnorodność działań w dziedzinie kultury	19
Niska kreatywność społeczności lokalnej	57
Inne	
• Ingerencja Pewnych Osób na decyzje zarządu miasta	

Analiza powyższych danych liczbowych wskazuje, że z perspektywy mieszkańców Gminy pięcioma najpoważniejszymi przyczynami niskiej aktywności społecznej są w kolejności:

- **(72) Pesymizm i zniechęcenie do działania**
- **(60) Ograniczenia finansowe**
- **(57) Niska kreatywność społeczności lokalnej**
- **(53) Niski poziom świadomości o potrzebie aktywności społecznej**
- **(52) Niskie poziom zaufania do władzy**

VIII. Wizja Gminy, Misja Gminy, Cele Strategiczne

Misja Gminy Biała Rawska

**Zapewnienie mieszkańcom Gminy Biała Rawska warunków
sprzyjających rozwojowi osobistemu i zawodowemu
oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu
poprzez stworzenie sprawnego systemu umożliwiającego
osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych
i pełne włączenie społeczne**

Wizja Gminy Biała Rawska

**Biała Rawska Gminą zintegrowaną społecznie,
podnoszącą jakość życia mieszkańców, zaspokajającą ich potrzeby
i stwarzającą im możliwość rozwoju**

Cele strategiczne:

- 1. Przeciwdziałanie czynnikom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz ograniczanie ich skutków.**
- 2. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży.**
- 3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz ich włączenie społeczno-zawodowe.**
- 4. Rozwój aktywności społecznej mieszkańców.**

IX. Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi narzędzie oceny potencjału i zasobów Gminy w kontekście zadań zdefiniowanych w niniejszej Strategii. Ma na celu wskazanie najlepszych rozwiązań i kierunków działań do osiągnięcia celów przy minimalizacji zagrożeń, ograniczaniu słabych stron oraz wykorzystaniu szans i mocnych stron.

Istotą analizy jest identyfikacja czynników które mogą wpływać na funkcjonowanie Strategii oraz posegregowanie ich na cztery grupy:

- mocne strony - S (Strengths) - mocna strona to czynnik wewnętrzny Gminy, czyli to co stanowi atut, przewagę, zaletę
- słabe strony - W (Weaknesses) - słaba strona to czynnik wewnętrzny Gminy czyli to co stanowi słabość, barierę, wadę
- szanse - O (Opportunities) - szansa to czynnik zewnętrzny - otoczenie Gminy, czyli to co stwarza korzystne zmiany,
- zagrożenia - T (Threats) - zagrożenie to czynnik zewnętrzny – otoczenie Gminy , czyli to co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Mocne strony	Słabe strony
• Korzystne położenie Gminy umożliwiające rozwój zasobów ludzkich i gospodarki poprzez dostępność powiatowych i wojewódzkich ośrodków edukacji i zatrudnienia • Stała liczebność mieszkańców Gminy • Wysoki wskaźnik ludności w wieku produkcyjnym • Doświadczenie Gminy w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów społecznych i infrastrukturalnych • Dobrze rozwijająca się krajowa infrastruktura transportu drogowego. • Dobrze rozwinięta struktura podstawowej opieki medycznej	• Ujemne saldo przyrostu naturalnego • Niekorzystne prognozy demograficzne • Duże zapotrzebowanie na usługi pomocy społecznej • Duża liczba osób niepełnosprawnych • Rozbieżność między zadaniami a możliwościami służb społecznych • Złożone procedury prawne w systemie pomocy społecznej • Brak pracy dla ludzi młodych i wykształconych • Słabość systemu pośrednictwa pracy • Niskie wykształcenie i brak kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych • Niski poziom aktywności

• Dobrze rozwinięty system placówek oświaty • Dobrze rozwinięty system placówek kultury • Duża ilość organizacji pozarządowych • Dobra jakość usług świadczonych przez MGOPS w Białej Rawskiej • Doświadczenie MGOPS w pozyskiwaniu i realizacji projektów finansowanych z EFS • Duży zakres środków wsparcia instytucjonalnego osób pozostających w trudnej sytuacji życiowej • Dobra jakość funkcjonowania GKRPA, ZI oraz Grup roboczych • Dobra współpraca pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania patologiom społecznym • Dobre zabezpieczenie bezpieczeństwa publicznego – OSP, Komisariat Policji • Dobra jakość oferty kulturalno-oświatowej oraz rekreacyjnej • Dobra infrastruktura rekreacyjno-sportowa w Białej Rawskiej	bezrobotnych • Niewystarczająca oferta działań aktywizacyjnych wobec bezrobotnych • Występowanie patologii społecznych • Migracja młodzieży i osób wykształconych do większych miast oraz zagranicę • Starzenie się społeczeństwa • Problem przemocy w rodzinach • Problem bezradności wychowawczo-opiekuńczej • Problem bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego • Występowanie problemu uzależnień • Słabo rozwinięta infrastruktura połączeń publicznych środków transportu • Niewystarczający dostęp do szkoleń dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym • Niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług medycznych • Mala aktywność społeczna mieszkańców • Niewystarczające nakłady na wdrażanie programów profilaktyki patologii społecznych • Niewystarczające nakłady na wdrażanie programów promocji zdrowia i aktywnego trybu życia • Niewystarczająca oferta działań aktywizacyjnych skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych • Zanikanie tradycji, zwyczajów i kultury lokalnej • Niski poziom identyfikacji kulturowej mieszkańców Gminy
---	---

	• Brak infrastruktury rekreacyjno-sportowej na terenach wiejskich
Szanse	Zagrożenia
• Korzystne położenie Gminy umożliwiające rozwój zasobów ludzkich i gospodarki poprzez dostępność powiatowych i wojewódzkich ośrodków edukacji i zatrudnienia • Możliwość pozyskiwania krajowych środków finansowych na rozwój zasobów Gminy • Możliwość pozyskiwania europejskich środków finansowych w ramach Perspektywy 2014-2020 (m.in. POWER, RPO woj. Łódzkiego) • Wdrażanie programów aktywności lokalnej • Rozwój przedsiębiorczości lokalnej • Rozwój organizacji pozarządowych • Rozwój współpracy sektora samorządowego i organizacji pozarządowych • Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej • Promocja zdrowego stylu życia • Stworzenie zintegrowanego systemu współpracy instytucji i organizacji działających w obszarze zwalczania patologii społecznych • Zwiększenie promocji Gminy • Wzrost instrumentów finansowych wspierających tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich • Edukacja społeczeństwa w kierunku pozytywnego kształtowania świadomości i	• Pogłębianie niekorzystnych trendów demograficznych • Niska dynamika rozwoju sektora MŚP • Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców Gminy • Występowanie szarej strefy zatrudnienia • Występowanie zjawiska dziedziczenia postaw patologicznych • Występowanie dysfunkcji społecznych w zakresie uzależnienia i przemocy w rodzinie • Kryzys rodziny (rodziny rozbite, samotne macierzyństwo) • Migracja zarobkowa ludzi młodych i wykształconych • Starzenie się społeczeństwa • Pogarszający się stan zdrowia społeczeństwa • Wyuczona bezradność i niechęć do zmiany sytuacji życiowej świadczeniobiorców pomocy społecznej • Brak integracji mieszkańców Gminy • Niski poziom włączenia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych • Roszczeniowa i agresywna postawa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym • Niewystarczająca ilość środków finansowych na wzmacnianie potencjału kadr instytucji pomocy społecznej

poczucia wartości • Poszerzenie procesów dydaktycznych o technologie informatyczne • Chęć zdobywania wykształcenia przez młodzież, która rozumie zachodzące przemiany • Działalność stowarzyszeń i fundacji dla rozwoju Gminy • Przynależność do LGD „Kraina Rawki” • Zwiększenie dostępu do Internetu • Rozwój gospodarczy całego kraju	• Silne zbiurokratyzowanie procesów pomocy • Postępująca apatia i zniechęcenie oraz upowszechnienie się postawy roszczeniowej • Utrzymująca się rozbieżność pomiędzy kwalifikacjami a potrzebami rynku pracy • Słaba motywacja do podnoszenia kwalifikacji zawodowych społeczeństwa
---	--

X. Cele operacyjne, działania, instytucje odpowiedzialne, środki finansowe

Cel strategiczny 1

Przeciwdziałanie czynnikom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz ograniczanie ich skutków.

Cel operacyjny 1: Kreowanie i wdrażanie programów profilaktyki i ograniczania skutków bezrobocia

Działania:

1. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.
2. Organizowanie i wdrażanie kompleksowych programów szkoleniowo-doradczych skierowanych na reintegrację z rynkiem pracy osób bezrobotnych z wykorzystaniem środków finansowania w postaci dotacji unijnych w perspektywie 2014-2020.
3. Aktywizacja bezrobotnych poprzez organizację różnorodnych form wsparcia wynikających z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (m.in.: staże, szkolenia, praktyki zawodowe).
4. Zapewnienie porad psychologicznych i specjalistycznych osobom pozostającym bez zatrudnienia.
5. Organizacja robót publicznych i prac społecznie użytecznych.
6. Propagowanie idei przedsiębiorczości i ekonomii społecznej, w tym aktywne

wsparcie osób zamierzających rozpocząć działalności gospodarczą lub założyć spółdzielnię socjalną.

7. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami pozostającymi poza rynkiem pracy w oparciu o kontrakt socjalny.
8. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez świadczenie usług pomocy społecznej na rzecz osób bezrobotnych – wsparcie finansowe, materialne i niematerialne.
9. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Rawie Mazowieckiej w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie Gminy.
10. Upowszechnienie informacji o usługach i instrumentach rynku pracy oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Rawie Mazowieckiej
11. Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy (edukacja szkolna w zakresie wyboru zawodu i umiejętności poruszania się po rynku pracy).
12. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.

Cel Operacyjny 2: Kreowanie i wdrażanie programów profilaktyki i ograniczania skutków ubóstwa

Działania:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
7. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz

zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.

8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich.

9. Wzmacnianie potencjału technicznego i merytorycznego działania Świetlicy środowiskowej w Białej Rawskiej.

Cel Operacyjny 3: Kreowanie i wdrażanie programów profilaktyki i ograniczania skutków uzależnień.

Działania:

1. Organizowanie i finansowanie szkoleń/warsztatów/poradnictwa z dziedziny profilaktyki wszelkiego rodzaju uzależnień ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
2. Udzielanie pomocy specjalistycznej pomocy psychologicznej i prawnej osobom i rodzinom doświadczającym problemu uzależnienia lub współuzależnienia.
3. Organizowanie i finansowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
4. Organizacja i finansowanie edukacji publicznej, imprez zbiorowych, wyjazdów terapeutycznych i kampanii informacyjnych dot. profilaktyki uzależnień (narkotyki, dopalacze, alkohol, nikotyna, nowoczesne media – Internet, komputer, telefon komórkowy).
5. Organizacja i finansowanie promocji zdrowego stylu życia.
6. Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia spożycia alkoholu oraz zmiany struktury spożycia alkoholu.
7. Stworzenie systemu kontroli społecznej w zakresie dostępności dzieci i młodzieży szkolnej do narkotyków, dopalaczy i alkoholu pochodzącego zwłaszcza z nielegalnych źródeł.
8. Organizacja wypoczynku z programem socjoterapii dla dzieci i młodzieży z rodzin doświadczających problemu uzależnień.
9. Świadczenie pracy socjalnej na rzecz osób i rodzin doświadczających problemu uzależnień.
10. Świadczenie wsparcia finansowego, materialnego i niematerialnego na rzecz osób i rodzin doświadczających problemu uzależnień przez MGOPS.
11. Opracowanie zintegrowanego systemu współpracy instytucji i organizacji

działających w obszarze problemów uzależnień na terenie Gminy.

12. Upowszechnianie informacji o możliwościach i formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy osobom dotkniętym uzależnieniami.

Wskaźniki pomiaru Celu Strategicznego 1:

1. Liczba osób bezrobotnych w Gminie.
2. Liczba osób biorących udział w programach i projektach skierowanych do osób bezrobotnych i ubogich.
3. Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia i ubóstwa.
4. Liczba świadczeń przyznanych i wypłacanych z powodu bezrobocia i ubóstwa.
5. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach z zakresu aktywizacji zawodowej.
6. Liczba osób bezrobotnych i ubogich objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi.
7. Liczba osób biorących udział w pracach społecznie użytecznych i robotach publicznych.
8. Liczba osób podejmujących prowadzenie działalności gospodarczej.
9. Liczba programów wsparcia osób bezrobotnych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych.
10. Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem.
11. Liczba osób korzystających z pomocy z powodu uzależnienia.
12. Liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach realizowanych programów i projektów skierowanych do osób i rodzin doświadczających problemu uzależnienia.
13. Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych do osób i rodzin doświadczających problemu uzależnienia.
14. Liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa.
15. Liczba osób podejmujących leczenie odwykowe.
16. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych formach wypoczynku i zajęciach pozaszkolnych.
17. Liczba informacji nt. ofert pomocy świadczonej przez instytucje i organizacje na rzecz osób doświadczających problemu uzależnienia.
18. Liczba zorganizowanych kampanii informacyjnych, imprez zbiorowych, wyjazdów terapeutycznych i innych działań z zakresu edukacji społecznej na rzecz informacji i profilaktyki uzależnień.

19. Liczba skontrolowanych punktów sprzedaży alkoholu.
20. Liczba posiedzeń GKRPS
21. Liczba porad udzielonych w Punkcie Konsultacyjnym dla osób dotkniętych problemem alkoholowym
22. Liczba spotkań przedstawicieli instytucji i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania i łagodzenia skutków uzależnień.
23. Liczba świadczeń pomocy społecznej zrealizowanych na rzecz korzystających z pomocy z powodu uzależnień.
24. Liczba godzin zajęć zrealizowanych w Świetlicy środowiskowej w Białej Rawskiej

Dostępne narzędzia weryfikacji pomiaru wskaźników Celu Strategicznego 1 :

- dane statystyczne,
- dane budżetu gminy,
- podpisane deklaracje uczestnictwa w projektach i programach,
- listy obecności na szkoleniach/kursach/warsztatach,
- wydane certyfikaty/dyplomy/świadcstwa,
- zawarte kontrakty socjalne,
- wywiady środowiskowe,
- ankiety,
- zrealizowane świadczenia pomocy społecznej,
- zorganizowane kampanie informacyjne, imprezy zbiorowe, wyjazdy socjoterapeutyczne i inne działania z zakresu edukacji społecznej i informacji na rzecz ograniczania czynników wykluczenia społecznego.

Częstotliwość pomiaru wskaźników Celu Strategicznego 1:

Raz w roku – dane dotyczące realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Biała Rawska zostaną zawarte w rocznym sprawozdaniu z działalności MGOPS w Białej Rawskiej.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2022.

Instytucje odpowiedzialne za wdrożenie działań:

Burmistrz Białej Rawskiej, Rada Miejska, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Rawskiej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe.

Partnerzy:

Powiatowy Urząd Pracy w Rawie Mazowieckiej, organizacje rządowe, organizacje samorządowe, organizacje pozarządowe, organizacje wyznaniowe, placówki kultury, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżety: centralny, województwa, samorządu, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, sponsorzy.

Cel strategiczny 2

Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny 1: Wsparcie rodzin z dysfunkcją opiekuńczo-wychowawczą

Działania:

1. Organizowanie i wdrażanie programów edukacyjno-korekcyjnych skierowanych na podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.
2. Organizowanie wsparcia psychologiczno-doradczego i pedagogicznego dla członków rodzin z dysfunkcją opiekuńczo-wychowawczą.
3. Wzmacnianie rodzin dysfunkcyjnych poprzez zapewnienie usług asystenta rodziny.
4. Organizowanie grup wsparcia.
5. Wzmacnianie pracy socjalnej na rzecz rodzin wykazujących problemy opiekuńczo-wychowawcze.
6. Zapewnienie rodzinom korzystającym ze świadczeń pomocy MGOPS wsparcia finansowego i rzeczowego na rzecz pokonywania trudności życiowych.
7. Organizowanie spotkań środowiskowych mających na celu propagowanie pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.

8. Włączenie społeczne członków rodzin dysfunkcyjnych poprzez udostępnienie możliwości korzystania z dóbr kultury, turystyki i rekreacji.
9. Organizowanie i wdrażanie programów socjoterapii dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.
10. Organizowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.
11. Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.
12. Wdrażanie programu dożywiania.
13. Wspieranie świadomego rodzicielstwa.
14. Wdrażanie programów finansowych wsparcia rozwoju rodzin.
15. Zwiększenie jakości współpracy instytucji i organizacji świadczących pomoc na rzecz osób i rodzin z dysfunkcjami.

Cel Operacyjny 2: Wsparcie rodzin z problemem przemocy

Działania:

1. Organizowanie i finansowanie szkoleń/warsztatów/poradnictwa dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
2. Udzielanie pomocy specjalistycznej pomocy psychologicznej i prawnej osobom i rodzinom doświadczającym problemu przemocy.
3. Organizowanie i finansowanie szkoleń/warsztatów/poradnictwa z dziedziny profilaktyki zachowań i postaw agresywnych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
4. Organizowanie i finansowanie grup wsparcia dla ofiar przemocy.
5. Organizacja i finansowanie edukacji publicznej, imprez zbiorowych, wyjazdów terapeutycznych i kampanii informacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
6. Prowadzenie „Niebieskich Kart”.
7. Zapewnienie rodzinom korzystającym ze świadczeń pomocy MGOPS wsparcia finansowego i rzeczowego na rzecz pokonywania trudności życiowych.
8. Rozwijanie form pracy socjalnej z rodzinami osobami doświadczającymi przemocy.
9. Współpraca z Komendą Powiatową Policji w Rawie Mazowieckiej, służbami administracyjnymi, wymiarem sprawiedliwości wobec sprawców przemocy w rodzinie w celu zwiększenia szybkości i skuteczności oddziaływania szczególnie w

przypadku przemocy wobec dzieci.

10. Rozwijanie form pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
11. Opracowanie zintegrowanego systemu współpracy instytucji i organizacji działających w obszarze problemów przemocy na terenie Gminy.
12. Upowszechnianie informacji o możliwościach i formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy osobom dotkniętym problemami przemocy.

Cel Operacyjny 3: Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju

Działania:

1. Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania.
2. Rozwijanie oferty placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży (Świetlica środowiskowa, świetlice wiejskie, świetlice szkolne, socjoterapeutyczne).
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy).
5. Organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych (np. w formie bezpłatnych zajęć), przyznawanie im stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe.
6. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych, m.in. poprzez prowadzenie nauczania indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych.
7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy,
8. Rozwijanie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności, organizowanie wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Wskaźniki pomiaru Celu Strategicznego 2:

1. Liczba rodzin objętych pracą socjalną.
2. Liczba rodzin objętych usługami asystenta rodziny.
3. Liczba dzieci objętych wsparciem.
4. Liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
5. Liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad.
6. Liczba żłobków i przedszkoli oraz liczba dzieci do nich uczęszczających.
7. Liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach realizowanych programów i projektów skierowanych do rodzin.
8. Liczba uczestników biorących udział w formach zorganizowanego wypoczynku i zajęciach pozaszkolnych.
9. Liczba rodzin objętych kontraktem socjalnym w zakresie wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
10. Liczba uczestników biorących udział w działaniach skierowanych na włączenie społeczne poprzez umożliwienie korzystania z dóbr kultury, rekreacji i turystyki.
11. Liczba przyznanych i wypłaconych świadczeń „500+”.
12. Liczba wydanych kart „Dużej rodziny”.
13. Liczba „Niebieskich kart”.
14. Liczba godzin zajęć zrealizowanych przez Świetlicę środowiskową w Białej Rawskiej
15. Liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych
16. Ilość środków finansowych przeznaczonych na inwestycje i rozwój placówek oświatowych.

Dostępne narzędzia weryfikacji pomiaru wskaźników Celu Strategicznego 2 :

- dane statystyczne,
- dane budżetu gminy,
- podpisane deklaracje uczestnictwa w projektach i programach,
- listy obecności na szkoleniach/kursach/warsztatach,
- wydane certyfikaty/dyplomy/świadectwa,
- zawarte kontrakty socjalne,
- wywiady środowiskowe,
- ankiety,

- zrealizowane świadczenia pomocy społecznej,
- zorganizowane kampanie informacyjne, imprezy zbiorowe, wyjazdy socjoterapeutyczne i inne działania z zakresu edukacji społecznej i informacji na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny.

Częstotliwość pomiaru wskaźników Celu Strategicznego 2:

Raz w roku – dane dotyczące realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Biała Rawska zostaną zawarte w rocznym sprawozdaniu z działalności MGOPS w Białej Rawskiej.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2022.

Instytucje odpowiedzialne za wdrożenie działań:

Burmistrz Białej Rawskiej, Rada Gminy Biała Rawska, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Rawskiej, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe.

Partnerzy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rawie Mazowieckiej, Komenda Powiatowa Policji w Rawie Mazowieckiej, organizacje rządowe, organizacje samorządowe, organizacje pozarządowe, organizacje wyznaniowe, placówki kultury, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżety: centralny, województwa, samorządu, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, sponsorzy.

Cel strategiczny 3

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz ich włączenie społeczno-zawodowe.

Cel operacyjny 1: Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania:

1. Organizacja i finansowanie programów szkoleniowo-doradczych, którym celem jest aktywizacja zawodowa osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Ułatwienie dostępu dla osób starszych i niepełnosprawnych do informacji o możliwych formach pomocy.
3. Udzielanie przez MGOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
4. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Rawie Mazowieckiej w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
5. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
6. Zwiększenie dostępności do usług edukacyjnych osobom starszym i niepełnosprawnym.
7. Rozwój klas integracyjnych w systemie oświaty na terenie Gminy.
8. Promowanie zatrudnienia osób starszych i niepełnosprawnych na terenie Gminy.

Cel Operacyjny 2: Podniesienie dostępności usług specjalistycznych i zdrowotnych świadczonych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania:

1. Podniesienie dostępności usług specjalistycznych usług medycznych świadczonych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
3. Zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Zwiększenie dostępności osób starszych do domów pomocy społecznej oraz zakładów

opiekuńczych.

5. Organizacja i finansowanie działań mających na celu propagowanie zdrowego stylu życia, profilaktyki zdrowotnej i aktywności fizycznej.
6. Dofinansowanie pobytu w Domach Pomocy Społecznej.
7. Wypłacanie zasiłków stałych, pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych oraz zasiłków losowych.
8. Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osobom niepełnosprawnym i samotnym, które ze względu na wiek, chorobę lub inne dysfunkcje wymagają pomocy.
9. Poprawa infrastruktury medycznej w Gminie poprzez zwiększenie placówek służby zdrowia.
10. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym.

Cel Operacyjny 3: Podniesienie aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania:

1. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek.
2. Zwiększenie dostępności oraz podniesienie jakości usług społecznych w sferze sportu, rekreacji i kultury
3. Likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej.
4. Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec osób starszych i niepełnosprawnych.
5. Organizacja i finansowanie programów i imprez informacyjnych mających na celu wzrost świadomości społecznej na temat problemów i sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych.
6. Podjęcie działań zmierzających do powołania grup samopomocowych dla osób starszych i niepełnosprawnych.
7. Profilaktyka wykluczenia poprzez propagowanie zdrowego stylu życia osób starszych i niepełnosprawnych.
8. Propagowanie idei wymiany międzypokoleniowej i międzykulturowej poprzez

rozwój wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie ubiegania się o dofinansowanie projektów pomocowych dotyczących problematyki osób starszych i niepełnosprawnych oraz wzajemne informowanie się o potrzebach oraz podejmowanych działaniach na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych , współpraca przy pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych.
10. Zmiana wizerunku społecznego osób starszych i niepełnosprawnych poprzez prowadzenie kampanii informacyjnych.
11. Wzmacnianie potencjału technicznego i merytorycznego działania Środowiskowego Domu Pomocy w Białej Rawskiej.
12. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rawie Mazowieckiej w rozwiązywaniu problemów społecznych poprzez aktywne propagowanie programów pomocy i wspieranie osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki pomiaru Celu Strategicznego 3:

1. Liczba projektów i programów skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego.
3. Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych świadczeniami pomocy społecznej.
4. Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną.
5. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi.
6. Liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi.
7. Liczba osób korzystających z usług DPS.
8. Liczba zdarzeń kulturalno-oświatowych skierowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.
9. Liczba organizacji działających aktywnie na rzecz integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych.
10. Liczba świadczeń pomocy społecznej na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
11. Liczba godzin zajęć zrealizowanych przez Środowiskowy Dom Pomocy w Białej Rawskiej.
12. Liczba osób niepełnosprawnych i wieku poprodukcyjnym na terenie Gminy.
13. Liczba placówek opieki zdrowotnej na terenie Gminy.

Dostępne narzędzia weryfikacji pomiaru wskaźników Celu Strategicznego 3 :

- dane statystyczne,
- dane budżetu gminy,
- podpisane deklaracje uczestnictwa w projektach i programach,
- listy obecności na szkoleniach/kursach/warsztatach/poradnictwie,
- wydane certyfikaty/dyplomy/świadectwa,
- wywiady środowiskowe,
- ankiety,
- zrealizowane świadczenia pomocy społecznej,
- zrealizowane usługi opiekuńcze,
- zrealizowane usługi rehabilitacyjne,
- zorganizowane zdarzenia kulturalno-oświatowe skierowane na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych,
- zorganizowane spotkania integracyjne osób starszych i niepełnosprawnych.

Częstotliwość pomiaru wskaźników Celu Strategicznego 3:

Raz w roku – dane dotyczące realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Biała Rawska zostaną zawarte w rocznym sprawozdaniu z działalności MGOPS w Białej Rawskiej.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2022.

Instytucje odpowiedzialne za wdrożenie działań:

Burmistrz Białej Rawskiej, Rada Miejska, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Rawskiej, placówki oświatowe, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna. Miejsko-Gminny Dom Kultury

Partnerzy:

Powiatowy Urząd Pracy w Rawie Mazowieckiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rawie Mazowieckiej, organizacje rządowe, organizacje samorządowe, organizacje

pozarządowe, organizacje wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżety: centralny, województwa, samorządu, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, sponsorzy.

Cel strategiczny 4

Rozwój aktywności społecznej mieszkańców.

Cel operacyjny 1: Edukacja i aktywizacja mieszkańców do działania na rzecz lokalnej społeczności

Działania:

1. Wspomaganie grup obywatelskich w zakładaniu organizacji pozarządowych.
2. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
3. Udział lokalnych organizacji w przeglądach, forach, festiwalach, imprezach kulturalnych.
4. Organizacja szkoleń, konferencji, spotkań propagujących ideę aktywności społecznej.
5. Wspólne diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności, wyznaczanie kierunków do działania.
6. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
7. Opracowywanie i realizowanie, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, projektów służących aktywizacji mieszkańców gminy, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Cel Operacyjny 2: Rozwój kadr i wspieranie działalności organizacji pozarządowych

Działania:

1. Wspieranie rozwoju kadr Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz innych instytucji i organizacji kreowania polityki społecznej poprzez udział w szkoleniach, kursach i studiach.
2. Wspieranie rozwoju członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Roboczych poprzez udział w szkoleniach specjalistycznych.

3. Przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.
4. Tworzenie i realizacja projektów społecznych i infrastruktury socjalnej.
5. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym.
6. Wspieranie rozwoju działalności lokalnych stowarzyszeń i grup obywatelskich.
7. Inicjowanie w gminie działalności nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.
8. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w prowadzeniu działalności.

Wskaźniki pomiaru Celu Strategicznego 4:

1. Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Biała Rawska.
2. Liczba szkoleń, konferencji, spotkań propagujących ideę aktywności społecznej.
3. Liczba wydarzeń, w których uczestniczyły lokalne organizacje.
4. Liczba projektów społecznych podjętych z inicjatywy osób lub organizacji niepublicznych.
5. Liczba osób uczestniczących w programach realizowanych przez organizacje pozarządowe.
6. Liczba wolontariuszy.
7. Liczba osób uczestniczący w szkoleniach/kursach/studiach.

Dostępne narzędzia weryfikacji pomiaru wskaźników Celu Strategicznego 4 :

- wykazy organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Biała Rawska,
- wykazy programów i projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- potwierdzenia uczestnictwa w szkoleniach, konferencjach, spotkaniach, projektach, programach,
- zaświadczenia o ukończeniu uczestnictwa w kursach/szkoleniach/studiach.

Częstotliwość pomiaru wskaźników Celu Strategicznego 4:

Raz w roku – dane dotyczące realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Biała Rawska zostaną zawarte w rocznym sprawozdaniu z działalności MGOPS w Białej Rawskiej.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2022.

Instytucje odpowiedzialne za wdrożenie działań:

Burmistrz Białej Rawskiej, Rada Miejska, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Rawskiej, placówki oświatowe, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury.

Partnerzy:

organizacje rządowe, organizacje samorządowe, organizacje pozarządowe, organizacje wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżety: centralny, województwa, samorządu, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, sponsorzy.

XI. Programy realizacyjne

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Biała Rawska na lata 2016-2022 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

Gminny Program Wspierania Rodziny w mieście i gminie Biała Rawska na lata 2013-2016

Celem głównym programu jest wspieranie rodzin z terenu Gminy Biała Rawska, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz przeciwdziałania ich marginalizacji społecznej. Program jest adresowany do rodzin z dziećmi, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej, a jego celem jest przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania tej funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Zadania programu koncentrują się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko zostało umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią

funkcji opiekuńczych. W jego realizacji uczestniczą instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny.

Działania realizowane w ramach programu:

- 1/ Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych
- 2/ Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny
- 3/Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia
- 4/ Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już zaistniałych
- 5/ Dążenie do reintegracji rodzin
- 6/ Podejmowanie działań profilaktycznych

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Biała Rawska na lata 2014-2018

Głównym celem programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w gminie Biała Rawska oraz skuteczne rozwiązywanie problemów z nim związanych.

Organem wykonawczym jest Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, który działa poprzez:

1. pomoc osobom, rodzinom, grupom problemowym i środowiskom dysfunkcyjnym w przezwyciężeniu ich problemów,
2. efektywne podejmowanie działań pomocowych i interwencyjnych w momencie zaistniałego problemu,
3. współdziałanie z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemów i przeciwdziałania przemocy w rodzinie
4. opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy,
5. monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy
6. dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów ich działań.

Wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 -2020.

Celem programu jest ograniczenie głodu i niedożywienia w szczególności wśród dzieci, młodzieży, osób dorosłych, chorych oraz niepełnosprawnych, z gospodarstw domowych o najniższych dochodach, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji i zakłada on objęcie dożywianiem dzieci i młodzieży oraz osoby dorosłe wymagające wsparcia w postaci posiłków z terenu Gminy Biała Rawska. Program jest elementem polityki państwa w zakresie wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym, poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Program, zgodnie z obowiązującymi przepisami o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jest uchwalany, co roku przez Radę Miejską w Białej Rawskiej

Program odnosi się do zadań gminy wskazanych w ustawie z dnia 26 października 1982 r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z ustawą jednostki samorządu terytorialnego, w tym Gmina, są zobowiązane do podejmowania działań:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Biała Rawska

Program mający na celu zapobieganie zażywania środków psychoaktywnych oraz redukcji szkód związanych z narkomanią:

- Podniesienie poziomu wiedzy społeczności na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej oraz prowadzenie działalności informacyjnej
- Organizowanie i prowadzenie na terenie placówek oświatowych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z udziałem grup rodzicielskich, promowanie zdrowego stylu życia, prowadzenie programów edukacyjnych, konkursów, olimpiad
- Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę narkomanii poprzez organizację szkoleń, wymianę doświadczeń; zwiększenie ilości kompetentnych realizatorów programów profilaktycznych
- Ułatwienie osobom uzależnionym i ich rodzinom korzystania z różnych form pomocy społecznej
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych związanej z przeciwdziałaniem narkomanii

Program Aktywizacja i Integracja

Powiatowy urząd pracy samodzielnie lub we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej może inicjować działania w zakresie aktywizacji zawodowej i integracji społecznej bezrobotnych, które są realizowane w ramach Programu Aktywizacja i Integracja. Do udziału w Programie Aktywizacja i Integracja są kierowani bezrobotni, dla których jest ustalony profil pomocy III, korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności realizujący kontrakt socjalny, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

Działania w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych są realizowane przez powiatowy urząd pracy w ramach prac społecznie użytecznych, o których mowa w art. 73a Ustawy.

Działania w zakresie integracji społecznej bezrobotnych, służące kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym, mogą być realizowane w szczególności poprzez grupowe poradnictwo specjalistyczne, warsztaty trenerskie i grupy wsparcia, w wymiarze co najmniej 10 godzin tygodniowo.

Program Aktywizacja i Integracja jest finansowany ze środków Funduszu Pracy oraz budżetu gminy.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój jest między innymi ukierunkowany na:

- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej
- realizację działań aktywizacyjnych osób bezrobotnych w wieku od 15 do 29 lat i poprawę ich sytuacji na rynku pracy
- realizację działań innowacyjnych, nietypowych, ponadnarodowych
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, które są uznane za kluczowe z punktu widzenia strategii Europa 2020 i krajowych programów reform

Z programu skorzystają docelowo, w ramach różnych działań wspierających beneficjentów:

- osoby młode, w tym niepełnosprawne, w wieku 15-29 lat pozostające bez pracy
- mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa wraz z kadrą pracowniczą
- podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne
- szkoły i placówki oświatowe
- osoby uczestniczące w kształceniu na poziomie wyższym - studenci i absolwenci
- osoby objęte programami profilaktycznymi
- osoby odbywające karę pozbawienia wolności
- osoby należące do społeczności romskiej

Budżet PO WER tworzą środki z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środki z Inicjatywy na rzecz zatrudniania osób młodych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014-2020, w szczególności

Oś priorytetowa VIII. Zatrudnienie – projekty , których celem jest:

- wzrost zatrudnienia osób bezrobotnych, biernych zawodowo i poszukujących pracy (po 29 roku życia), w szczególności osób powyżej 50 roku życia, kobiet, długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach, z niepełnosprawnościami
- zwiększenie liczby osób, które uzyskają kwalifikacje i zdobędą doświadczenie zawodowe, a także podejmą zatrudnienie
- dzięki wsparciu w postaci środków na podjęcie działalności gospodarczej możliwe będzie generowanie nowych miejsc pracy, zarówno w formie samozatrudnienia, jak i w miarę rozwoju firmy również dla pracowników najemnych.

Oś priorytetowa IX. Włączenie społeczne – projekty, których celem jest:

- wzrost liczby osób, u których przywrócona zostanie zdolność do wypełniania ról społeczno-zawodowych
- wzrost liczby trwałych miejsc świadczenia usług społecznych lub zdrowotnych
- stworzenie warunków do deinstytucjonalizacji form wsparcia m.in. pomocy dziecku i rodzinie
- rozwój przedsiębiorczości społecznej, co przyczyni się do ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego i ubóstwa.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 jest dwufunduszowy i finansowany z dwóch źródeł: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego

XII. Wdrożenie i monitorowanie Strategii

Koordynatorem realizacji działań w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Biała Rawska na lata 2016 – 2022 będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Rawskiej. Działania te będą podejmowane przez powyżej wskazane podmiot przy współpracy innych podmiotów skazanych w Strategii.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony

przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Rawskiej. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązywać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań krygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki pomiaru celu. W większości są one dostępne w statystyce publicznej oraz w zasobach informacyjnych M-GOPS. W przypadku tylko części może zaistnieć potrzeba badań ankietowych i dalszych analiz. Wskaźniki podane w niniejszym opracowaniu nie wyczerpują wszystkich pozwalających na ocenę postępów realizacji strategii i w miarę rozwoju Strategii powinny być uzupełniane o bardziej adekwatne do bieżącej sytuacji społecznej w Gminie.

XIII. Podsumowanie

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na latach 2016–2022 zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań z zachowaniem wymogu wprowadzania niezbędnych zmian dostosowawczych, wynikających ze zmian w sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach. Wyznaczone cele strategiczne dotyczą najistotniejszych problemów występujących na terenie Gminy Biała Rawska, takich jak: patologie społeczne, dysfunkcje rodziny, starzenie się społeczeństwa, niski poziom aktywności społecznej.

Diagnoza problemów społecznych w niej postawiona określa jednoznacznie, że konieczne są długofalowe programy działań podejmowanych dla zapobiegania i przeciwdziałania społecznemu wykluczeniu, jako zjawisku uniemożliwiającemu lub utrudniającemu jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych i korzystanie z dóbr publicznych.

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyczyni się do wdrożenia nowoczesnego modelu polityki społecznej w Gminie Biała Rawska, a zorientowanie jej na wybrane grupy społeczne jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób, a także zaktywizowania grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszelkich podmiotów, organizacji pozarządowych, a przede wszystkim rodzin. Osiągnięcie oczekiwanych rezultatów będzie w dużym stopniu uzależnione od akceptacji strategii przez wszystkich sojuszników podejmowanych działań pomocowych.

W ramach wdrażania Strategii należy podjąć następujące działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych:

1. Zapewnienie finansowania ze źródeł zewnętrznych i wewnętrznych (montaż finansowy).
2. Profesjonalne przygotowanie instytucji i kadr, które będą zarządzać, wdrażać i monitorować realizowane projekty strategiczne.
3. Reorientacja wydatków w ramach polityki społecznej na obszary kluczowe z punktu polityki społecznej.
4. Wprowadzenie rozwiązań umożliwiających większy udział mieszkańców i organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu najistotniejszych problemów społecznych.

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.